ಮದಪ್ಪೆರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್ ಮಾಲಿಕೆ - ೨೯

ತುಳುಕೂಟ ಸಂಸ್ಥಾಪನಾಧ್ಯಕ್ಷೆ

ಎಸ್. ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ

ರತ್ನಕುಮಾರ್ ಎಂ.

ಕರ್ನಾಟಕ
ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ
ಅಕಾಡೆಮಿ

ಮದಪ್ಪೆರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್ ಮಾಲಿಕೆ - ೨೯

BVP-631

ತುಳುಕೂಟ ಸಂಸ್ಥಾಪನಾಧ್ಯಕ್ಷೆ

ಎಸ್. ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ

(ಶೆಟ್ಟಿಬೆಟ್ಟು ರಮಾನಂದ ಹೆಗ್ಡೆ)

ರತ್ನಕುಮಾರ್ ಎಂ.

भारतवाणी परियोजना / BHARATAVANI
भारतीय भाषा संस्थान
CENTRAL INSTITUTE OF INDIAN LANGUAGES
मैसूरु / MYSURU - 570 006

ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕೆ ಕಟ್ಟಡ, ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್, ಮಂಗಳೂರು - 575 003

TULUKOOTA SAMSTHAPANADYAKSHE S.R. HEGDE (SHETTYBETTU RAMANANDA HEGDE)
Life sketch and works of S.R. Hegde, Founder, Tulu Koota Mangalore by Ratnakumar M., 'Rajathashree', New Road, Kadri Temple, Mangalore - 575 004.

Author
Ratnakumar M.

Chief Editor
Dr. Palthady Ramakrishna Achar
President
Karnataka Tulu Sahitya Academy

Publisher
Chandrahasa Rai B.
Registrar
Karnataka Tulu Sahitya Academy

First Edition : 2011

© : Karnataka Tulu Sahitya Academy

Pages : 32

Price : ₹ 30

Cover Design : **Kalloor Nagesh**

Designed & Printed at :
Aakrithi Prints
K.S. Rao Road, Mangalore – 575 001
Tel. : 0824 2443002

ಗುರ್ಕಾರ್ರೆನ ಮದಿಪು

ತುಳುವೆರ್ ಪಿರಾಕ್‌ಡ್ದ್ಂಚಿ ನಡತೊಂದು ಬತ್ತಿನ ಆರಾಧನೆ, ಆಚರಣೆ, ನಂಬೊಳಿಗೆಲೆನ್ ಮಾತ ಒರಿತೊಂದು ಬತ್ತಿನಕುಲು. ಅಂಚಾದೇ ತುಳುನಾಡ್ ಪುಣ್ಯೊದ ನಾಡ್‌ಂದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆತ್‌ಂಡ್. ಕರಿದ್ ಪೋಯಿನ ಎಡ್ಡೆ ವಿಸಯೊಲೆನ್ ಒರಿತೊಂದು ಪೋಪಿನವು ಎಡ್ಡೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆದ ಸುತ್ತುಗಟ್ಟ್‌ಡ್ ಉಪ್ಪೊಡು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬೊಕ್ಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿಲೆಗಟ್ಟ್ ಆಯಿಕ್ ಬೋಡು. ಅಂಚಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ದುಂಬೊತ್ತೊಂದು ಪೋಪುಂಡು. ಬಾಸೆ, ಸಾಹಿತ್ಯೊ, ಕಲೆ, ಪರಪೋಕು, ಸೇವೆ – ಉಂದು ಮಾತ ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಬಾಗೊಲು. ನೆನ್ನ್ ಒರಿತ್‌ದ್ ಬುಳೆಪಯರೆ ಗಾದ್ ಬೆಂದಿನ ತುಳುವೆರ್ ಏತೋಜನ. ತುಳುವೆರ್ ಪಂಡ ಬಜೀ ತುಳು ಅಪ್ಪೆ ಬಾಸೆದಕುಲು ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್, ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಜಲ್ಮೊಗು ಬತ್ತಿನಕುಲು, ತುಳು ಬಾಸೆ ತೆರಿನಕುಲು, ತುಳುತ ಬಗೆಟ್ ಉಡಲ್ ದಿಂಜಿ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ದೀವೊನ್ನಕುಲು ಮಾತ ತುಳುವೆರ್.

ಒವ್ವಾಂಡಲಾ ಒಂಜಿ ಮರ್ಗಿಲ್ಡ್ ತುಳುಬಾಸೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ತುಳು ಸಂಪೊತ್ತುದ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗಾದ್ ಆಕುಲೆ ಸೇವೆ ಸಂದ್‌ದಿತ್ತ್‌ಂಡ ಅಂಚಿನ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮೆರೆನ ಬದ್ಕ್, ಸಾಧನೆಲೆನ್ ನೆಂಪುಡು ಒರಿತೊನುನವು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮೊ. ಈ ನಿಲೆಟ್ ಕರಿದ್ ಪೋಯಿನಕುಲೆನ ಪುದರ್‌ಡ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೂಕುಲೆನ್ ಬರೆಪಾದ್ 'ಮದಪ್ಪೆರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್' ಪನ್ಪಿ ಗ್ರಂತ ಮಾಲೆಡ್ ಬೊಳ್ಪುಗು ಕನವೊಂದುಂಡು.

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ಶೆಟ್ಟಿಬೆಟ್ಟು ರಮಾನಂದ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಕುಡಲದ ತುಳುಕೂಟದ ಸುರುತ ಗುರಿಕಾರೆ. ಎಸ್.ಯು. ಪಣಿಯಾಡಿ ತುಳು ಚಳವಳಿ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಬದ್‌ಕ್‌ಡ್ ಬಂಜ ತಡೆವನಿಯರೆ ತೀರಂದೆ ಮಧುರೈಗ್ ಪೋಯಿ ಬೊಕ್ಕ ತುಳುತ ಚಳವಳಿ, ಬರವಣಿಗೆ ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಉಂತುದೇ ಪೋಂಡು. ತುಳು ಬಾಸೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗ್ ಬರೊಡುಂದು ಮಾತೆರೆಗ್‌ಲ ಮನಸ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡಲ ಮುತಾಲಿಕೆರಾದ್ ದುಂಬುಂತುದು ತೈನಾತಿನಕ್‌ಲೆನ್ ಒಟ್ಟು ಸೇರಾವೊಂದು ಪೋಪಿನ ತಂಕದ ಕುಲು ಏರ್‌ಲಾ ಪುಟ್ಟುದು ಬೈದಿಜೆರ್. ಆ ಪೊರ್ತುಗು ತುಳು ಬಾಸೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗ್ ಕರ್ಜಿಮೆ ಕಬಿದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಕರ್ಜಿಮೆನ್ ತೆಲಪದ್ ಬೊಲ್ಪು ತೋಜವುನ ಕಜ್ಜೊ ಕೈಕೊನ್ಯರೆಗಾದ್ ದುಂಬು ಬತ್ತಿನ ನೆಸರ್ ಪಂಡ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್.

ವಕಾಲತಿಗೆದ ಬರವು ಕಲ್ತ್‌ದ್ ಎಡ್ಡೆ ವಕೀಲೆರಾದ್ ತನ್ನ ಕಸುಬು ದೊಟ್ಟಿಗೆನೆ ಸಮಾಜ ಸೇವೆದ ಬೇಲೆ ಬೆಂದೊಂದು ತುಳುಕುಲ ಒಂಜಿ

ಮಾನಾದಿಗೆ ಉಂಡು ಪಂಡ್‌ದ್ ತೋಜದ್ ಕೊರ್ತಿನಾರ್ ಹೆಗ್ಡೆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ವೃತ್ತಿಡಾವಡ್ ಪ್ರವೃತ್ತಿಡಾವಡ್ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ನರಮಾನಿ, ಧೈರ್ಯವಂತೆ. ತನ್ನ ಕೆಲಸೊಡು ಒರೊಕು ಸೋಲು ಬತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ಸೋಲು-ಗೇಲ್ ಸಾಸ್ವತ ಅತ್ತ್ ಸೋಲೇ ಗೇಲ್‌ದ ಮೊಟ್ಟಿಕಲ್ಲ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ತೆರಿಯೊಂಡಿನಾರ್. ತನ್ನ ಅಪ್ಪೆ ಬಾಸೆ ಅವು ಕೀಳತ್ತ್, ಮಾತ ಬಾಸೆದ ಲೆಕ್ಕೊನೇ ಒಂಜಿ ಪೊರ್ಲುದ ಬಾಸೆ, ಪಿರಾಕ್‌ದ ಬಾಸೆ ಪನ್ಪಿ ಬಾವನೆನ್ ಉಡಲ್ ನಿಲ್ಕೆ ದಿಂಜವೊನ್ನಾರ್. 1970ಡ್ ಕುಡಲಡ್ ಆರ್ ತುಳುಕೂಟದ ಕೂಡುಕಟ್ಟ್ ಕಟ್ಟುನ ಪೊರ್ತುಗು ಆರೆಗ್ ದಿಂಜ ಬಂಜ ಆದುಪ್ಪು. ದಾಯೆ ಪಂಡ ನೆಕ್ ರಡ್ಡ್ ಕಾರಣ. ತುಳು ಪಂಡ ಅವ್ವೊಂಜಿ ಚಲ್ಲ್ ಬಾಸೆ, ಐಕ್ ಲಿಪಿ ಇಜ್ಜಿ, ಓದು ಬರವು ತೆರಿಯಂದಿ ಬಡ ಜನೊಕುಲು ಪಾತೆರುನ ಬಾಸೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಒಂಜಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಕುಡೊಂಜಿ ಕಡೆಟ್ದ್ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಲ್ತ್‌ನ ಮಲ್ಲ ಜನೊಕ್ಲು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮಲ್ಲ ಬಾಸೆ, ಅಯಿನ್ ಬುಡ್‌ಂಡ ಕನ್ನಡ ರಡ್ಡನೇ ಬಾಸೆ. ಮೂಜನೇ ಬಾಸೆ ತುಳುಂದು ಕಲ್ತಿನಕುಲೆನ ವಾದ. ತುಳುನು ಕಲ್ತಿನಂಚಿನ ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್, ಅಧಿಕಾರಿಲು ತುಳು ಪಾತೆರುನ ತಪ್ಪುಂದು ಪನ್ಪಿನ ಏತೋ ಜನೊಕುಲಿತ್ತೆರ್. ಈತೆ ಅತ್ತಂದ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಜನೊಕ್ಲೆಗ್ ತನ್ಕುಲೆನ ಅಪ್ಪೆ ಬಾಸೆದ ಮಿತ್ತ್ ಅಬಿಮಾನ ಇಜ್ಜಂದಿನ ಕುಡೊಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಕಾರಣ. ಇಂಚ ತುಳು ನಿಲೆದಾಂತಿ ಪೊರಕೊಲಿ ಬಾಸೆ ಆದಿತ್ತಿ ಪೊರ್ತುಗು ಐತ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗಾದ್ ಮುಟ್ಟ ಬರ್ಪುನ ಜನಕುಲೇ ಇಜ್ಜಾಂಡ್. ಆ ಪೊರ್ತುಗು ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಡ್ ಮುಟ್ಟೈರಾವಂದ್ ಪನ್ಪಿ ನೆಲೆಟ್ ಜನಕುಲೆನ್ ಮಿತ್ತ ವರ್ಗದಕುಲು ಎಂಚ ದೂರ ದೀವೊಂದಿತ್ತೆರಾ ಅಂಚನೇ ತುಳುನುಲ ದೂರ ದೀವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ತುಳುನಾಡ್‌ದ ದಿಂಜ ಜಾತಿದಕುಲು, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ತೆರಿಯಂದಿನಕುಲು ಕನ್ನಡೊಡು ಪಾತೆರ್ಯರೆಗ್ ಸುರು ಮಲ್ತೆರ್. ಸಾಲೆಲೆಡ್ ಜೋಕ್ಲು ತೆರಿಯಂದೆ ತುಳು ಪಾತೆರಿಯೆರ್‌ಂಡ ಮಾಸ್ಟ್ರುನಕುಲು ಜೋಕ್ಲೆನ ನಾಲಯಿ ಕತ್ತೆರಿಯೆರೆಲಾ ತಯಾರಾದಿತ್ತೆರ್. ಇಂಚಿನ ಸಂಕಟದ ಕಾಲೊಡು ತುಳುನು ದೆರ್ತ್ ಪತ್ತಿನಾರ್ ಹೆಗ್ಡೆರ್.

ತುಳು ಕುಡಲಡ್ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಇಡೀ ಜಗತ್ತ್‌ಗೇ ಪಸರೊಡು ಪನ್ಪಿನ ಮಲ್ಲ ಆಸೆ ಆರೆನವು. ಕುಡಲಡ್ ತುಳುಕೂಟ ಉಟರ್ನೆ ಮಲ್ತಿ ಬೊಕ್ಕ ಆರ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕೋಡಿಡ್ ಓಲೋಲು ತುಳುವೆರ್ ಎಚ್ಚ ಸಂಖ್ಯೆಡುಲ್ಲೆರಾ ಅಲ್ಪ ಪೂರ ತುಳುಕೂಟ ಉಟರ್‌ನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಪುತ್ತೂರು, ಮಡಿಕೇರಿ, ಕಾಸರಗೋಡು, ಮುಂಬೈ, ದೆಹಲಿ, ಹೈದರಾಬಾದ್, ಬರೋಡಾ ಇಂಚ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕೋಡಿಗ್ ಪೋದು ತುಳುವೆರೆನ್ ಒಟ್ಟು ಸೇರಾಯೆರ್. ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಕಡಲ ಪಿದಾಯಿ ದುಬೈಗ್ ಪೋದು ಅಲ್ಪಲಾ ಮೂಜಿ ನಾಲ್ ಕಡೆಟ್ ತುಳುಕೂಟ ಕಟ್ಯೆರ್. ಆರೆನ ಅಹಂಕಾರ ದಾಂತಿನ ಮನಸ್, ವಾದೊಡ್ ಮನವರಿಕೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಗೆಲ್ಪುನ ಶಕ್ತಿ, ತೆಲಿಕೆದ ಮೋನೆ, ಧೃಢನಿರ್ಧಾರ ಈ ಎಡ್ಡೆ ಗುಣೊಕುಲು ಅರೆಡ ಇತ್ತೆನೆಡ್ದಾವರ ಈ ಸಂಘಟನೆ ಮಲ್ಪೆರೆ ಆರೆಗ್ ಸಾಧ್ಯ ಆಂಡ್. ತುಳುಕೂಟಲೆನ ಉಟರ್ನ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಕೆಲವು ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನೊಲೆನ್ ಕೂಡ ಆರ್ ನಡಪಾಯೆರ್. ತುಳು ಪತ್ರಿಕೆಲ್ ಬೊಲ್ಪುಗು ಬರಿಯೆರ ಉಮೇದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಸಂವಿಧಾನದ 8ನೇ ಪರಿಚ್ಛೇದೊಡು ತುಳುನು ಸೇರಾವೊಡು ಪಂಡ್‌ದ್ ಪುಣೆಯೆರ್. ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಉಂಡಾಯೆರೆಗ್ಲ ಆರೆನ ಉತ್ತೇಜನನೇ ಕಾರಣೊಂದು ಪನೊಲಿ.

ಆರ್ ಬಜೀ ತುಳು ಬಾಸೆದ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಒಟ್ಟು ಸಮಾಜೊದ ಉದ್ದಾರಗಾದ್ ಹೋರಾಟ ಮಲ್ತಿನಾರ್. ಅಪಗದ ಪೊರ್ತುಡು ಕೆಲವು ಜಾತಿದ ಜವ್ವನೆರೆಡ ಬದಿತ ಕೊದಿ ಬಾರಿ ಎಚ್ಚ್‌ದಿತ್ತ್ಂಡ್. ಬದಿ ದೆತ್ತೊಂದ್ ಮದಿಮೆ ಆಪಿನವು ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ತಪ್ಪಾಂಡಲಾ ಗುಟ್ಟುಡು ಬದಿತ ವೈವಾಟ್ ನಡಪುವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಕಮ್ಮಿ ಬದಿ ಕೊರ್ದು ಪೊಣ್ಣನ್ ಮದಿಮೆ ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ಪಿನ ತನ್ಕುಲೆನ ಗತ್ತ್‌ಗ್ ಕುಂದುಂದು ಕೆಲವು ಅಪ್ಪೆ ಅಮ್ಮೆರ್ಲ ಎನ್ಯೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಬದಿತ ಎದುರುಂತುದು ಹೋರಾಟ ಮಲ್ತಿನಾರ್ ಹೆಗ್ಡೆರ್. ಬದಿ ಕೇನುನಕ್ಲೆನ್ ಕೋರ್ಟುಗ್ ಒಯ್ತ್‌ದ್ ಮೂಜಿ ಪೊಣ್ಣುಲೆನ್ ಬದಿ ದಾಂತೆನೇ ಮದಿಮೆ ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ಪಯಿನಾರ್ ಹೆಗ್ಡೆರ್. ಅಂಚ ಸಮಾಜದ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಎಡ್ಡೆಪ್ಪುಗಾದ್ ಸೈಪುನಾಡೆ ಮುಟ್ಟಲಾ ಬೇಲೆ ಬೆಂದಿನಾರ್.

ಆರೆನ ಇಚ್ಚೆ ಪ್ರಕಾರ 1994ಡು ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಉಟರ್ನೆ ಆಂಡ್. ಆರ್ ಅಕಾಡೆಮಿಡ್ ಸದಸ್ಯೆರ್ಲ ಆದಿತ್ತೆರ್. ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈಕ್ಲು ಸುರುತ ಗುರಿಕಾರೆರಾದಿತ್ತೆರ್. 1996ಡು ಆರ್ ತೀರ್ ಪೋಯೆರ್. ಅಪಗ ಯಾನ್ ಅಕಾಡೆಮಿದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಆದಿತ್ತೆ. ಆರ್ ತೀರ್‌ಪೋಯಿನ ಸುದ್ದಿ ಕೇಂಡ್‌ದ್ ಎಂಕ್ಲು ರಡ್ಡ್ ಜನಲಾ ಆರೆ ಇಲ್ಲಡೆ ಪೋದು ಕಡೆತ ಸೊಲ್ಮೆ ಸಂದಾಯ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಬತ್ತ್‌ದಿತ್ತ. ಆರ್ ತೀರ್‌ಪೋಯಿ ಬೊಕ್ಕ ತುಳುಕೂಟದ ಕಜ್ಜಕ್ಕಾರ್ಯೊಲು ಒಂತೆ ಪಿರ ಜಾರೊಂದಿತ್ತಿಲೆಕ ತೋಜುಂಡು. ಅಂಚ ಆಯೆರೆ ಬಲ್ಲಿತ್ತ್ಂಡ್. ಆರೆನ ಮಿತ್ತ್‌ದ ಮೋಕೆಗಾಂಡಲಾ, ಸೊಲ್ಮೆ ಸಂದಾಯಗಾಂಡಲಾ ತುಳುಕೂಟೊಲು ಪಿರ ಲಕ್ಕ್‌ದುಂತೊಡು. ಅಕಾಡೆಮಿದೊಟ್ಟುಗೆ ಸೇರೊಂದು ಆರೆನ ಇಚ್ಚೆನ್ ಕೋಡಿ ಎತ್ತವೊಡು ಪನ್ಪಿನವು ಎನ್ನ ಬಯಕೆ.

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರೆನ ಬಗೆಟ್ ಬೂಕು ಬರೆವೊಡಂಡ ಆರೆನೊಟ್ಟುಗೆ ತುಳುತ್ತ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್‌ಗಾದ್ ರಾತ್ರೆ ಪಗೆಲ್ ಬೆಂದಿನ ರತ್ನಕುಮಾರೆರ್ ಮಾತ್ರ ಯೋಗ್ಯೆರ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಎನ್ಯೊಂದು ಆರೆಡ ಈ ಬೂಕು ಬರೆದ್ ಕೊರ್ಯೆರೆ ಕೇನೊಂಡೆ. ರತ್ನಕುಮಾರೆರ್ ತುಳುತ್ತ ಮಲ್ಲ ಅಭಿಮಾನಿ. ತುಳುಕೂಟಡ್ ಕಾರ್ಯಂತೆಯಾದ್ ಬೇಲೆ ಬೆಂದೊಂದಿಪ್ಪಿನಾರ್. ಆರ್ ಕಸುಬುಡು ಪತ್ರಕರ್ತೆ. ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಪತ್ರಿಕೆಲೆಡ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತ್‌ದೆರ್. ಇತ್ತೆಲಾ ಮಲ್ತೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಇತ್ತೆ ಆರ್ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ತುಳು ಒಕ್ಕೂಟೊದ ಕಾರ್ಯಂತೆರಾದುಲ್ಲೆರ್. ತುಳುಟ್ಟು ಕೆಲವು ಬೂಕುಲೆನ್ ಬರೆತೆರ್. ಆರ್ ಕವಿಯಾದ್ ರಕುಮನ ಪದೊಕುಲು, ರತ್ನನ ಕರ್ಮ ಇಂಚಿನ ಕಬಿತೆದ ಕೋಪೆಲೆನ್ ಬೊಲ್ಪುಗು ಕನತ್‌ದೆರ್. ಮಟ್ಟಾರು ವಿಠಲ ಹೆಗ್ಡೆರೆನ ಬಗೆಟ್ ಬೂಕು ಬರೆತೆರ್. ಕೇಂಡಿ ಸಾತ್‌ಗ್ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರೆನ ಮಿತ್ತ್ ಅಭಿಮಾನ ದೀದ್ ಬೂಕು ಬರೆದ್ ಕೊರ್ನ ಆರೆಗ್ ಸೊಲ್ಮೆಲು. ಅಂಚನೆ ಬೂಕುನು ಬೊಲ್ಪುಗು ಕನತಿನ ಅಕಾಡೆಮಿದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಬಿ. ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈ ಬೊಕ್ಕ ಸರ್ವ ಸದಸ್ಯೆರೆಗ್‌ಲಾ, ಬೂಕುನು ಪೊರ್ಲು ಪೊಲಿಗೆಡ್ ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ನ ಆಕೃತಿ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್‌ದ ಶ್ರೀ ಕಲ್ಲೂರು ನಾಗೇಶ್ ಬೊಕ್ಕ ಕೂಟೊದಕುಲೆಗ್‌ಲಾ ಸೊಲ್ಮೆಲು.

ಕುಡಲ
೨೦೧೧ ಬೇಸ್ಯ ೧೭

ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್

ರಡ್ಡ್ ಪಾತೆರ

ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಎನನ್ ತನ ಮೆಗ್ಯೆಂದೇ ಪ್ರೀತಿ ತೋಜಾದೆರ್. ೧೯೭೦ನೇ ಜನವರಿ ೧೪ ಮಕರ ಸಂಕ್ರಾಂತಿದಾನಿ ಕುಡ್ಲದ ತುಳುಕೂಟ ಪುಟ್ಟುಂಡು. ಆನಿಡ್ದಿಂಚ ಹೆಗ್ಡೆರೊಟ್ಟುಗು ಮಾತ್ರತ್ತಂದೆ ಇನಿಕ್ಲಾ ಕುಡ್ಲ ತುಳುಕೂಟದ ಒರಿ ಸಕ್ರಿಯ ಸದಸ್ಯೆ ಆದುಲ್ಲೆ.

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರೆನ ಬದ್ಕ್‌ದ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಆರೇ ಕುದ್ದು ಎನಡ ಪಣ್ತೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ಈ ಬೂಕು ಬರೆಯೆರೆ ಎಂಕ್ ಸುಲಬಾಂಡ್. ತುಳು ಬಾಸೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉಂದೆತ ಬುಲೆಚಿಲ್‌ಗಾದ್ ಎಡೇನ ಬೇಲೆ ಬೆಂದಿನ ಹೆಗ್ಡೆರೆಗ್ ತುಳುನಾಡ್ ಬೊಕ್ಕ ತುಳುಬಾಸೆದ ಬಗ್ಗೆ ಬಾರೀ ಮೋಕೆ ಅಭಿಮಾನ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್.

ತನ್ನ ತುಳು ಚಳವಳಿಡ್ದಾತ್ತ ಒಡಿಪುದ ಪಣಿಯಾಡಿದಾರ್ ಮಲ್ಲಣ್ಣೆಂದ್ ಪನ್ಪಾವೊಂಡೆರ್. ಆರೆನಂಚೆನೇ ಕುಡ್ಲಡ್ ತುಳುಕೂಟ ಕಟ್ಟ್‌ದ್ ರಡ್ಡನೇ ತುಳು ಚಳವಳಿಕ್ ಇಂಬಾಯಿನ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಕುಡ್ಲಡ್ ತುಳುತ ಮಲ್ಲಣ್ಣೆಂದ್ ಪನ್ಪಾಯೆರ್.

ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಆಕಾಡೆಮಿ ಗುರ್ಕಾರೆ ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್ ಈ ಬೂಕು ಬರೆವೆರೆ ಎಂಕ್ ಬೆರಿ ಬೊಟ್ಟಿನಾರ್. ಅಂಚಾದ್ ಡಾ. ಆಚಾರ್ರೆಗ್ ಬೊಕ್ಕ ಮದಪ್ಪೆರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಡ್ ಉಂದೆನ್ ಬುಡುಗಡೆ ಮಲ್ತಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸದಸ್ಯೆರ್, ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಬಿ. ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈ ಮೊಕ್ಲೆಗ್ ಎನ್ನ ಸೊಲ್ಮೆಲು. ಈ ಬೂಕುಡು ಇತ್ತಿನ ಪೊಟೊಕ್ಲೆನ್ ಹೆಗ್ಡೆರೆನ ಇರ್ವೆರ್ ಜೋಕುಲು ಶ್ರೀ ರಾಜೇಶ್ ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ ಬೊಕ್ಕ ಶ್ರೀ ರಾಕೇಶ್ ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ ಕೊರ್ದು ಜೆಂಜ ಉಪಕಾರ ಮಲ್ದೆರ್. ಅಕ್ಲೆಗ್‌ಲಾ ಸೊಲ್ಮೆಲು.

ಉಂದೆನ್ ಓದಿನಕ್ಲು ತೆರಿಪಾವುನ ಸೂಚನೆಲೆನ್ ಯಾನ್ ಪ್ರೀತಿಡ್ ಎದ್ರೊನುವೆ.

ರಜತಶ್ರೀ, ಕುಡ್ಲ
ಜೂನ್ 1, 2011

ರತ್ನಕುಮಾರ್ ಎಂ.

ತುಳುಕೂಟ ಸಂಸ್ಥಾಪನಾಧ್ಯಕ್ಷೆ
ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ

1927ಡ್ದ್ ಸುಮಾರ್ ಪದ್ರಾಡ್ ವರ್ಸ ಮುಟ್ಟ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಒಡಿಪುಡು ತುಳುವಪ್ಪೆನ ಗುಡಿತ್ತ ಎದುರುಡು ದಿಂಜಿದಿ ಕೆದು ಆದಿತ್ತಿನ ಪಣಿಯಾಡಿ ಚಳವಳಿ ಬಚ್ಚಿದ್ ಪೋಯಿ ಬೊಕ್ಕ 1939-1969ದ ನಡುಟು 30 ವರ್ಸ ಕಾಲ ತುಳುವಪ್ಪೆನ ಸೊರ ಕಂತ್‌ದಿತ್ತ್ಂಡ್.

ತುಳು ಚಳವಳಿಗ್ ಕುಡ ಜೀವಕಲೆ ಕೊರ್ನಾರೆ ಆನಿ ಬಾರೀ ಉಮೇದ್‌ಡ್ ಜವನೆ ವಕೀಲೆರಾದಿತ್ತಿನ ಶೆಟ್ಟಿಬೆಟ್ಟು ರಮಾನಂದ ಹೆಗ್ಡೆರ್ (ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ). 1969ನೇ ವಿಜಯದಶಮಿ ದಾನಿ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಕುಡ್ಲಡ್ ತುಳುಕೂಟ ಉದಿಪನ ಮಲ್ತೆರ್.

ಕುಡ್ಲ ತುಳುಕೂಟ ತರೆದೆರ್ತಿ ಬೊಕ್ಕನೇ ದೇಸೊದ ಕೊಡಿಕಡೆ, ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜಧಾನಿ ದಿಲ್ಲಿದಂಚಿನ ಮಹಾನಗರೊಲೆಡ್ ಸನಾ ತುಳುಕೂಟ ಅತ್ತ್‌ಡಾ ತುಳುವೆರೆ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಲು ಉಟರ್ನೆ ಆಯೊ. ತುಳುತ್ತ ಈ ಅಭಿಮಾನ ಪರದೇಸೊಲೆಡ್ ಇಪ್ಪುನ ತುಳುವೆರೆಡಲಾ ಉರ್ಕರ್ದ್ ಅಲ್ಪಲ ಅಕ್ಲು ತುಳುಕೂಟ ಕಟ್ಟಿಯೆರ್. ಗಲ್ಫ್‌ಡ್ ಮಸ್ಕಟ್ ತುಳುಕೂಟ, ಕತಾರ್ ತುಳುಕೂಟ, ಯುಎಇ ತುಳುಕೂಟ, ಬೆಹರೈನ್ ತುಳುಕೂಟ ಸ್ಥಾಪನೆ ಆಂಡ್. ಈ ದೃಷ್ಟಿಡ್ ತುಳು ಸಂಘಟನೆಲೆನ ಮೂಲ ಕರ್ತಾರೆ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್‌ಗ್ ಮಾತಾ ತುಳುವೆರ್ಲಾ ರುಣಿಯಾದುಲ್ಲೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ತುಳುಚರಿತ್ರೆಗ್ ಬಂಗಾರ್ದ ಅಧ್ಯಾಯ ಸೇರಾಯಿನ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮೆ.

ಒಡಿಪುದ ಪಣಿಯಾಡಿದಾರೆನ ತುಳುನಾಡ್ ಕೂಟ ಗಿರಿದ್ ತುಳು ಸಾಗೋಳಿ ಭೂಮಿ ಪಡೀಲ್ ಬೂರಿ ಮಿತ್ತ್ ಮುಪ್ಪ ವರ್ಸೊಡ್ದು ಬೊಕ್ಕ ಪುಟ್ಟಿನ ರಡ್ಡನೇ ಕೂಟನೇ ಹೆಗ್ಡೆರೆ ಗುರ್ಕಾರ್‍ಮೆದ ಕುಡ್ಲದ ತುಳುಕೂಟ. ಸುರುತ್ತ ಕಾರ್ತಿ ಸಾಗುವಳಿಗ್‌ಲಾ ಬೊಕ್ಕದ ಸುಗ್ಗಿ ಸಾಗುವಳಿಗ್ಲಾ ಉಪ್ಪು ವ್ಯತ್ಯಾಸನೇ ಉಂದೆಕ್ಕ್‌ಲೆಡ್‌ಲಾ ಉಂಡು.

62 ವರ್ಷದ ಬಂಗಾರ್ದ ಬದ್‌ಕ್ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ನ

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ತುಳುಬಾಸೆನೇ ಉಸುಲಾದಿತ್ತಿನಾರ್. ಆರ್ ತುಳುನಾಡ್ದ ಬಂಗಾರ್ದಂಚಿತ್ತಿ ಮಣ್ಣ್‌ಡೇ ಪುಟ್ಟುದು ಬಲತ್ತಿನಾರ್. ತುಳುನಾಡ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ತುಳುಬಾಸೆಗ್ ಬೋಡಾದ್ ಎಡೇನ ಸೊಂದಿನಾರ್. ಸಾರ್ಥಕ ಬದ್‌ಕ್ ಬಾಳಿನಾರ್. ತುಳುನಾಡ್‌ಡೇ ತನ್ನ ಕಡೇತ ಉಸುಲುನ್ಲಾ ಬುಡಿನಾರ್.

ಕುಡ್ಲಡ್ ತುಳುಕೂಟ ಸ್ಥಾಪನೆ ಆಯಿಬೊಕ್ಕ ತುಳು ಚಳವಳಿಗ್ ಕುಡ ಚೈತನ್ಯ ತಿಕ್ಕ್ಂಡ್. 1939ಡ್ ಕಂತ್‌ದಿ ತುಳುತ್ತ ಸೊರ 1969ಟ್ ಕುಡ ಕೇನರೆ ಸುರುವಾಂಡ್.

ತನ್‌ಕ್ಲೆ ಹಕ್ಕ್‌ದ ಕೆಲಸ ಇಂದ್‌ದ್ ತುಳುಕ್ಕಾತ್ರ ಏರ್ ಒದ್ದಾಡುವೆರಾ ಆಕಲೆಡ್ದೇ ವಂಚನೆದಾಂತಿ ಕೆಲಸ ಆವರೆ ಸಾಧ್ಯ ಇಂದ್‌ದ್ ಮಾಮಲ್ಲ ಪತ್ರಕರ್ತೆರ್ ಆದಿತ್ತಿನ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಮಟ್ಟಾರು ವಿಠಲ ಹೆಗ್ಡೆರ್ (ಎಂ.ವಿ. ಹೆಗ್ಡೆ) ಪನ್ತೆರ್. ಈ ಪಾತೆರದಂಚನೇ ಇತ್ತ್‌ದ್ 62 ವರ್ಷದ ಬಂಗಾರ್ದ ಬದ್‌ಕ್ (1934–96) ಬದಿಕಿನಾರ್ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್.

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ 1934ನೇ ಜೂನ್ 2ನೇ ದಿನತಾನಿ ಪುಟ್ಟಿಯೆರ್. 1996ನೇ ಮೇ ತಿಂಗೊಲ್ದ 16ನೇ ದಿನತಾನಿ ಆರ್ ಕಡೇತ ಉಸುಲು ಬುಡಿಯೆರ್. ವಾ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಪುಗರ್ತೆ, ಕೀರ್ತಿದ ಆಂಗಲ್ಪುದಾಂತೆ ಸಾರ್ಥಕ ಬದ್‌ಕ್ ಬಾಳಿನ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ತುಳುಬಾಸೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಲೆನ್ ಒರ್ತೊಂದು ಕಾತೊನೆರೆ 1969ಡ್ದ್ 1996 ಮುಟ್ಟ 27 ವರ್ಸ ಕಾಲ ಬೆನ್ತೆರ್. ಅಂಚಾದೇ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಮದಪ್ಪರಾವಂದಿ ಸಾಧನೆ ಮಲ್ದಿ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮೆ.

ಪಣಿಯಾಡಿದಾರ್ ಒಡಿಪುಡು ತುಳು ಚಳವಳಿತ್ತ ಮಲ್ಲಣ್ಣೆ ಆದಿತ್ತೆರ್‌ಡ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಕುಡ್ಲಡ್ ಸುರುಮಲ್ದಿ ತುಳು ಚಳವಳಿತ್ತ ಮಲ್ಲಣ್ಣೆ ಇಂದ್‌ದ್ ಪುದರ್‌ಗ್ ಬತ್ತಿನಾರ್.

ಪಳ್ಳಿ ಮಹಾಬಲ ಹೆಗ್ಡೆ - ಸೀತಮ್ಮ ದಂಪತಿಲೆನ ಮಗೆ

ಕಾರ್ಲದ ಕೈತಲ್ದ ಪಳ್ಳಿ ಮಹಾಬಲ ಹೆಗ್ಡೆ (ಪಿ.ಎಂ. ಹೆಗ್ಡೆ ಚಾರ್ಟರ್ಡ್ ಅಕೌಂಟೆಂಟ್) ಬೊಕ್ಕ ಮಣಿಪಾಲ ಕೈತಲ್ದ ಪರ್ಕಳದ ನಿರೆಕರೆ ಶೆಟ್ಟಿಬೆಟ್ಟು ನೇಲಲ್ದ ಸೀತಮ್ಮ ದಂಪತಿಲೆನ ರಡ್ಡನೆ ಮಗೆ ಮೇರ್. ದಯಾನಂದೆರ್ ಮೆರೆನ ಪಲಯೆ. ಆರ್ ಜವನತಿಗೆಡೇ ತೀರ್ದೆರ್. ಈ ದಂಪತಿಲೆಗ್ ಬೊಕ್ಕ ಆಜಿ ಪೊಣ್ಣು ಜೋಕುಲು.

ಪಿ.ಎಂ. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಕಳುಕಪಟ ತೆರಿಯಂದಿ ಸಜ್ಜನೆ. ಸುಳ್ಳು ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ಪಸೊಂದು ಬತ್ತಿನಕ್ಲೆನ್ ತನ್ನ ಆಫೀಸ್‌ಡ್ದ್ ದೂರ ಗಿಡಾದಿನಾರ್. ಸತ್ಯಾದಿಗೆಲಾ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ದಾಂತಿನ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟ್‌ದ ನಿಷ್ಠುರವಾದಿಲಾ ಆದಿತ್ತಿನ ಪಿ.ಎಂ. ಹೆಗ್ಡೆರೆಗ್ ಶಿಸ್ತು ವೃತ್ತಿ ಜೀವನನೇ ಆದಿತ್ತ್ಂಡ್.

ತನ್ನ ಅಮ್ಮೆರೆನ ಮಾತಾ ಗುಣೊಕ್ಕುಲು ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರೆಗ್ ನೆತ್ತೆರ್ದೇ ಬತ್ತಿತ್ತ್ಂಡ್. ಕಳುಕಪಟದಾಂತಿನ ಸಜ್ಜನೆ ವಕೀಲೆರ್ ಇಂದ್‌ದೇ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನಾರ್. ಸೈನೇಟಲಾ ಸತ್ಯಾದಿಗೆಗಾದೇ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ವಕಾಲತ್ ಮಲ್ದಿನಾರ್. ಕಡೆತ ಉಸುಲು ಬುಡ್ಪಗ

ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಜಿಲ್ಲಾ ಸರಕಾರಿ ವಕೀಲೆರ್ (District Government Pleader) ಆದಿತ್ತೆರ್.

‘ತುಳುಕೂಟ’ ತಿಂಗೊಲ್ದ ತುಳುಪತ್ರಿಕೆ (1971-77)

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ‘ತುಳುಕೂಟ’ ಪುದರ್ದ ತಿಂಗೊಲ್ದ ತುಳುಪತ್ರಿಕೆನ್ 1971 ಜನವರಿ ಮಕರ ಸಂಕ್ರಾಂತಿದಾನಿ ಸುರುಮಲ್ತೆರ್. ಒಡಿಪುದ ಪೇಜಾವರ ಮಠಾಧೀಶೆ ರಾಯಿನ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶ ತೀರ್ಥ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಪತ್ರಿಕೆನ್ ಬುಡುಗಡೆ ಮಲ್ತೆರ್. 1977 ಮುಟ್ಟ ಒಟ್ಟು 7 ವರ್ಸ ಪತ್ರಿಕೆ ನಡತ್‌ಂಡ್. ಡೆಮ್ಮಿ 1/4 ಪತ್ರಾಕಾರೊಡ್ 24 ಪುಟತ್ತ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗೊಲ್ಲ ಅಚ್ಚಾವೊಂದಿತ್ತಿನ ಪತ್ರಿಕೆದ ಬಿಲೆ 50 ಪೈಸೆ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ರತ್ನಕುಮಾರ್ ಎಂ. ಪತ್ರಿಕೆದ ಸಂಪಾದಕೆರಾದಿತ್ತೆರ್.

‘ತುಳುಕೂಟ’ ಎಗ್ಗೆಲು

ಶ್ರೀ ಗಣೇಶ ನಾಟಕ ಸಭಾ ಪನ್ಪಿ ತುಳುನಾಟಕ ತಂಡ ಕಟೊಂದು 1958ಡ್ದ್ ತುಳುನಾಡ್ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತಂದೆ ತುಳುವೆರ್ ಮಸ್ತ್ ಜನ ಉಪ್ಪುನ ಕಾಸರಗೋಡು, ಮಡಿಕೇರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಪುಣೆ, ಮುಂಬೈ, ಹೈದರಾಬಾದ್, ಚೆನ್ನೈಲೆಡ್ ತುಳು ನಾಟಕ ಗೊಬ್ಬೊಂದಿತ್ತಿನ ಕೆ.ಎನ್. ಟೈಲರ್ ಹೆಗ್ಡೆರೆಗ್ ತುಳುಕೂಟ ಎಗ್ಗ ಸ್ಥಾಪನೆಗ್ ಬೆರಿಸಾಯೊ ಕೊರ್ಯೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ಮಡಿಕೇರಿ ತುಳುಕೂಟ (1971), ಪುತ್ತೂರು ತುಳುಕೂಟ (1972), ಬೆಂಗಳೂರು ತುಳುಕೂಟ (1972), ಬೊಂಬಾಯಿ ತುಳುಕೂಟ (1973) ಸ್ಥಾಪನೆ ಆಂಡ್. ಈ ಸಂಘಟನೆಲೆ ಮೂಲಕ ತುಳುಕೂಟ ಪತ್ರಿಕೆದ ಪ್ರಸಾರ-ಪ್ರಚಾರ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತಂದೆ ತುಳುಭಾಷೆ-ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ರಕ್ಷಣೆ-ಪೋಷಣೆ ಕೆಲಸ ಸಲೀಸಾಂಡ್.

ತುಳುನಾಡ್ ಪ್ರೆಸ್ ಸ್ಥಾಪನೆ (1972)

‘ತುಳುಕೂಟ’ ಪತ್ರಿಕೆನ್ ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ಪೆರೆ ಬೊಕ್ಕ ತುಳು ಚಳವಳಿತ್ತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಕ್ಲೆಗ್ ಸಕಾಯ ಆವೆರ್‌ಂದ್‌ದ್ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ 1972 ವಿಜಯದಶಮಿದಾನಿ ಕುಡ್ಲದ ಕದ್ರಿಡ್ ‘ತುಳುನಾಡ್ ಪ್ರೆಸ್’ ಪನ್ಪಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಮುದ್ರಣಾಲಯ ತೂವೊನ್ನ ಜವಾಬ್ದಾರಿನ್ ಆರ್ ರತ್ನಕುಮಾರ್ ಎಂ. ಅರೆಗ್ ವಹಿಸಾಯೆರ್. ‘ತುಳುಕೂಟ’ ಪತ್ರಿಕೆ ನೆಟ್ಟೇ ತಯಾರಿ ಆವೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. 1973ಟ್ ರಮೇಶ್ ಕಾರ್ನಾಡ್ ಸುರುಮಲ್ತಿನ ‘ತುಳುವಾಣಿ’ ಪತ್ರಿಕೆಲಾ ಮೂಲೇ ಅಚ್ಚಿ ಆವೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಪಣಿಯಾಡಿದಾರೆನ ಉಸ್ತುವಾರಿಡಿತ್ತಿ ‘ತುಳುನಾಡ್ ಪ್ರೆಸ್’ ಅರೆನ ತುಳುಚಳವಳಿತ್ತ ಮಾತಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಕ್ಲೆಗ್ ಎಂಚ ಸಕಾಯ ಆವೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ ಅಂಚನೇ ಹೆಗ್ಡೆರೆನ ತುಳು ಚಳವಳಿಕ್ಕ್ ತುಳುನಾಡ್ ಪ್ರೆಸ್‌ಲಾ ನಾನಾ ರೀತಿಡ್ ಸಕಾಯ ಆವೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್.

ತುಳುಕೂಟ ಗುರ್ಕಾರೆ ಆದ್ 15 ವರ್ಸ (1969-84)

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ತುಳುಕೂಟ ಗುರ್ಕಾರೆ ಆದ್ 15 ವರ್ಸ ಬೆನ್ತೆರ್. ಆರೆನ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆದ ಕಾರ್ಬಾರ್ಡ್ ಒಂಜಿ ದಿನತ್ತ ಮೂಜಿ ತುಳು ಸಮಾವೇಶ (1973, 1974, 1975) ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್, ಪ್ರೊ. ಕು.ಶಿ. ಹರಿದಾಸ ಭಟ್, ನಾಡೋಜ ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಞ್ಞಣ್ಣ ರೈ ಮೊಕ್ಲೆನ ಗುರ್ಕಾರ್ತೆಡ್ ನಡತ್ಂಡ್. ತುಳುನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನ ಸಪ್ತಾಹ ಮೂಜಿ (1975, 1976, 1977) ಬೊಕ್ಕ ತುಳುಕೂಟ-ನವಭಾರತ ಜತೆಯಾದ್ ತುಳು ಸಿನೇಮ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಟ್ಟುನ ಲೇಸ್ (1974, 1975, 1976) ಮೂಜಿ ನಡತ್ಂಡ್.

ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ರತ್ನವರ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆ ತುಳುನಾಟಕ ಕೃತಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (1976)

ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿ ಶ್ರೀ ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆರ್ ಆರೆನ ಅಪ್ಪಾಜಿ ರತ್ನವರ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆರ್ನ ಪುದರ್ಡ್ ತುಳುಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಗಾತ್ರ ಎಡ್ಡೆ ತುಳುನಾಟಕ ಕೃತಿಕ್ಕ್ ತುಳುಕೂಟದ ಮೂಲಕ 1976ಡ್ದ್ ಿಂಚ ಪ್ರತಿ ವರ್ಸೊಲಾ (ಪ್ರಥಮ, ದ್ವಿತೀಯ, ತೃತೀಯ) 3 ಪುರಸ್ಕಾರ ಕೊರೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಈ ರೀತಿಡ್ ಡಾ. ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆರ್ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ನ ತುಳು ಚಳವಳಿಕ್ ಬೆರಿಬೊಟ್ಟುದು ಉತ್ತೇಜನ ಕೊರ್ತೆರ್. ರೂ. 5,000, ರೂ. 3,000, ರೂ. 2,000 ನಗದ್ ಇನಾಮು ರತ್ನವರ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿದ 3 ಪುರಸ್ಕಾರ ಪಣವು ಆದ್ ಪ್ರತಿವರ್ಸಲಾ ತುಳುಕೂಟ ಬಿಸು ಪರ್ಬದಾನಿ ಸಂದೊಂದುಂಡು.

ಕೊಪ್ಪ, ಕಾಸರಗೋಡು, ಉಡುಪಿ ಸಂಘಟನೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪ

ತುಳುವೆರೆನ ಸಂಘಟನೆ, ತುಳು ವ್ಯವಹಾರ ಬುಳೆಚಿಲ್, ತುಳುಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ, ತುಳು ಕಲಿಕೆದ ಅಬ್ಬೆಸೊ - ಈ ನಾಲ್ ಉದ್ದೇಶ ದೀವೊಂದು ತುಳುಕೂಟ ಸ್ಥಾಪನೆ ಆತ್ಂಡ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ತುಳುವೆರ್ನ ಸಂಘಟನೆಗಾದ್ ದಿಂಜ ಮಹತ್ವ ಕೊರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ಕೊಪ್ಪ (ಚಿಕ್ಕ ಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ), ಕಾಸರಗೋಡು, ಉಡುಪಿಡ್ ತುಳುಕೂಟ ಆರಂಭ ಆವೊಡಿನ್ಪಿ ಉಮೇದ್ ಹೆಗ್ಡೆರೆಗ್ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಐಕಾತ್ರ ಪ್ರಸ್ತಾಪಲಾ ಮಲ್ದಿತ್ತೆರ್. ಆಂಡ ಆರೆನ ಗುರ್ಕಾರ್ತೆದ ಕಾಲೊಡು ಅಲ್ಪ ಕೂಡುಕಟ್ಟ್ ಬಲ ಮಲ್ಪುಂಚಿತ್ತಿ ಸಕಾಯ ತಿಕ್ಕಿಜಿ.

ಅ.ಭಾ. ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನ (1984)

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರೆನ ಗುರ್ಕಾರ್ತೆಡ್ 1984 ಫೆ. 11-12ಕ್ಕ್ ರಡ್ಡ್ ದಿನತ್ತ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನ ಮಲ್ದಿನ ತುಳುಕೂಟ ಜಿಲ್ಲೆಗ್ ತುಳುನಾಡ್ ಜಿಲ್ಲೆ, ತುಳುಕ್ಕು ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಾನ್ಯತೆ, ಕುಡ್ಲದ ಆಕಾಶವಾಣಿಡ್ ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚ ತುಳು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರಸಾರ, ಕುಡ್ಲದ ಇಡೆಪುಡೆಟ್ ಲಕ್ಕ್‌ದುಂತುನ ಉದ್ದಿಮೆಲೆಡ್ ತುಳುವೆರೆಗ್ ಹೆಚ್ಚ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ತಿಕ್ಕೊಡುಂದು ಒತ್ತಾಯ ಮಲ್ದ್ಂಡ್. ಒಡಿಪುದ ತುಳು ಚಳವಳಿಟ್ ತಾಕತ್ತ್ ಮೀರ್ದ್ ಬೆನ್ತಿನ

ಮಾಮಲ್ಲ ಪತ್ರಕರ್ತೆ ಎಂ.ವಿ. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಸಮ್ಮೇಳನಾಧ್ಯಕ್ಷೆರ್. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರ ತುಳುಕು ಅಕಾಡೆಮಿನಾಂಡಲಾ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ತುಳುತ್ತ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗ್ ಪೊಣೆವಡ್‌ಂದ್ ಎಂ.ವಿ. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಈ ಪೊರ್ತುಡು ಪಂಡೆರ್.

27 ವರ್ಸದ ಪೊಣೆಪಾಟ

1989 ಎ. 15–16ತ್ತಾನಿ ರಡ್ಡ್ ದಿನತ್ತ ಅ.ಭಾ. ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನ ತುಳುಕೂಟದ ನಿಲೆಟ್ ಮೂಲ್ಕಿಡ್ ನಡತ್‌ಂಡ್. ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ನೆತ್ತ ಕಾರ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷೆರ್. ಪ್ರೊ.ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ್ ಸಮ್ಮೇಳನ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರ್. ದಿಲ್ಲಿ, ಬರೋಡ, ಮಿರಜ್, ಸಾಂಗ್ಲಿ, ಮುಂಬೈ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಹೈದರಾಬಾದ್, ಚೆನ್ನೈ, ಉಡುಪಿ, ಕಾಸರಗೋಡು – ಮುಲ್ಪ ಇತ್ತಿನ ತುಳು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆದ ಗುರ್ಕಾರೆರ್ ಮುಲ್ಪ ಸೇರ್ದ್ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ತುಳು ಒಕ್ಕೂಟ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ ಒಕ್ಕೂಟದ ಗುರ್ಕಾರೆ ಆದ್ ಸರ್ವಾನುಮತ ಪ್ರಕಾರ ಆಯ್ಕೆ ಆಯೆರ್. ಇಂಚ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಕುಡ್ಲ ತುಳುಕೂಟದ ಗುರ್ಕಾರೆ ಆದ್, ಅಖಿಲ ಭಾರತ ತುಳು ಒಕ್ಕೂಟದ ಗುರ್ಕಾರೆ ಆದ್ 1969–1996 ಮುಟ್ಟ 27 ವರ್ಸ ತುಳುಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಲೆನ್ ಕಾತೊಂದು ಒರಿತೊನ್ನ ಬೇಲೆಲೆಗ್ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕೆ ಆದ್ ಬೆನ್ತೆರ್.

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರೆಗ್ ತುಳುಬಾಸೆ-ಪೆರ್ಮೆ-ಗೆಲ್ಮೆದನೇ ಗೇನ ರಾತ್ರೆ-ಪಗೆಲ್. ಅರೆನ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆಡ್ ನಡತಿನ ತುಳುತ್ತ ಚಳವಳಿ ದೇಶೊದ ಕೊಡಿಕಡೆ ಮಾತ್ರತ್ತಂದೆ ಪರದೇಶೊಲೆಡ್ ಇತ್ತಿನ ತುಳುವೆರೆಗ್ಲಾ ಬಾಸೆದ ಮಿತ್ತ್ ಮೋಕೆ ಪುಟ್ಟುದು ಅಪ್ಪೆಬಾಸೆದ ಗೆಲ್ಮೆ ಪೆರ್ಮೆಗ್ ಬೆನೊಡು ಪನ್ಪಿ ಉಮೇದ್‌ಡ್ದಾದ್ ಸಂಘಟನೆಗ್ ದುಂಬಾಯೆರ್. ತುಳು ಸಂಘ, ತುಳುಕೂಟ ಕಟ್ಟಿಯೆರ್. ಇಂಚ ತುಳು ಬಾಸೆಗ್ ಪೊಸ ಚೈತನ್ಯ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್.

ದುಬೈಗ್ ಹೆಗ್ಡೆರ್

1990ಟ್ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಬೊಡೆದಿ ಸುವಾಸಿನಿ ಜತೆಟ್ ಕೊಲ್ಲಿ ದೇಶೊದ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಕೊನಿಯೆರ್. ದುಬೈ ಅಬುದಾಬಿಗ್ ಪೋಯಿನಪಗ ಅಲ್ಪ ಇತ್ತಿನ ತುಳುವೆರ್ನ ಬೆರಿ ಬೊಟ್ಟುದು ಕೂಟ ಕಟ್ಯೆರೆ ಉಮೇದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ತನ್‌ಕ್ಲೆ ಜೋಕ್ಲೆಗ್ಲಾ ತುಳು ಬಾಸೆ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪೊಲಬು ತಿಕ್ಕೊಡುನ್ಪಿ ಇರಾದೆಡ್ ಸಂಘಟನೆಗ್ ದುಂಬಾಯೆರ್. ಯುಎಇ ತುಳುಕೂಟ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಇಂಚ ಅಕ್ಲೆಡ ತುಳುಮೋಕೆ ಬಲತ್‌ದ್ ತುಳುಕ್ಕಾತ್ರ ಬೇಲೆ ಮಲ್ಪೊಡುನ್ಪಿ ಆಸೆ ತೆಗ್‌ಲ್‌ಂಡ್.

ಅನ್ಯ ಬಾಸೆದಕ್ಲೆಗ್ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಮಾದರಿ

ತುಳು ಬಾಸೆ-ಸಂಸ್ಕೃತಿತ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗ್ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ತುಳು ಚಳವಳಿ ಮೂಲಕ ಆನಿ ಪಾಡೊಂದಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಲು ತುಳು ಅಭಿಮಾನಿಲೆಗ್ ಮಾತ್ರತ್ತಂದೆ ಬೇತೆ

ಬಾಸೆದಕ್ಲೆಗ್ಲಾ ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಆದ್ ಮಾದರಿ ಆಂಡ್. ಆರ್ ಪಾಡೊಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟ್, ಮಲ್ತಿ ಬೇಲೆದ ಒಪ್ಪ ಓರಣ, ಮಾತೆರೆನ್‌ಲಾ ಜತೆಟ್ ಲೆತ್ತೊನ್ನ ರೀತಿ, ಒಟ್ಟಾದ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ಪುನ ಪ್ರೀತಿ, ಉಂದು ಪೂರ ಬಾರೀ ಕೊಂಡಾಟದವಾದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಒಸರ್ ನೀರ್‌ಡ್ ಇಪ್ಪುನ ಪರಿಶುದ್ಧತೆನ್ ಒರಿತೊನೊಡುನ್ಪಿ ಪೊಣೆಪಾಟ ಅರೆನವು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಡ್ ಆರ್ ತುಳು ಕಜ್ಜೊಲೆಗ್ ದುಂಬಾಯೆರ್.

ಪರೋಪಕಾರಾರ್ಥ ಮಿದಂ ಶರೀರಂ

ಈ ಪಾತೆರೊನು ಎಡೇನ ಪಿಂದಿನ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ವಕೀಲೆರಾದ್‌ಲಾ, ಸಂಘಟಕೆರಾದ್‌ಲಾ, ತುಳುಪ್ರೇಮಿ ಆದ್‌ಲಾ, ಸರ್ವಜನಾನುರಾಗಿಯಾದ್‌ಲಾ ಬದಿಕಿನ ಮಾಮಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅರೆಡ ಇತ್ತಿನ ಮನುಷತ್ವ, ಕರುಣೆ, ಮೆದುಗುಣ, ಮೆದು ಪಾತೆರ ಆರ್ ನಿಜವಾಯಿನ ಸಜ್ಜನೆ ಇಂದ್‌ದ್ ಸಾರ್ದ್‌ಂಡ್.

35 ವರ್ಸ ವಕಾಲತ್

1961–1996 ಮುಟ್ಟ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಉಸುಲು ಇಪ್ಪುನೇಟ ವಕಾಲತ್ ಮಲ್ದೆರ್. ವಕೀಲೆರಾದ್ ಎಡ್ಡೆ ಪುದರ್ ಪಡೆವೊಂದೆರ್ ಸಜ್ಜನೆ ಬೊಕ್ಕ ಧೈರ್ಯದಾರ್. ಕೀರ್ತಿ ಪ್ರಚಾರೊಗು ದುಂಬು ಬರಾಂದೆ ಪಾಪದಕ್ಲೆಗ್ ನ್ಯಾಯ ತಿಕ್ಕುನೆಕ್ಕಾದ್ ಛಲೊಟ್ಟು ವ್ಯಾಜ್ಯೊನು ಗೆಂದಾದ್ ಕೊರ್ತೆರ್.

ತಾಳ್ಮೆ ದಿಂಜಿದಿ ತುಪ್ಪೆ

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ತಾಳ್ಮೆ ದಿಂಜಿದಿ ತುಪ್ಪೆ, ಸಂಯಮ, ಮೆದು ಪಾತೆರ ಅರೆಡ ಇತ್ತಿ ಆಸ್ತಿ. ತುಳುತ ಕೆಲಸೊಗು ಕೈ ಪಾಡಿಯೆರ್ಡ ಎಂಚಿ ಅಡ್ಡಿ ವಿಡ್ಡೊರೊನ್ಲಾ ಲೆಕ್ಕಂದೆ, ಏರೆನ್ಲಾ ಗೆನಿಪಂದೆ ಪತ್ತ್‌ದಿ ಕೆಲಸೊಗು ಗೆಲ್ಪಾದ್ ಕೋಡಿ ಎತ್ತಾವೆರ್ ಪನ್ಪಿನೆಕ್ ದಾಲಾ ಸಂಶಯನೇ ಇಜ್ಜಿ. ‘ಪರೋಪಕಾರ ಪುಣ್ಯಾಯ, ಪಾಪಾಯ ಪರಪೀಡನಂ’ ಪನ್ಪಿ ಎಡ್ಡೆ ಪಾತೆರದಂಚ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಬದ್‌ಕ್‌ದಿತ್ತೆರ್.

ಸಂಘಟನಾ ಚತುರೆ

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಸಂಘಟನಾ ಚತುರೆ. ಅಂಚೆ ತಂತಿ ಇಲಾಖೆದ ದರ್ಜೆ ಮೂಜಿ ಬೊಕ್ಕ ನಾಲ್ ಉದ್ಯೋಗಿಲೆನ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರಾದ್, ಉಳ್ಳಾಲ ಬಿ.ಇ.ಎಂ. ಶಾಲೆದ ಸಿ.ಸಿ.ಎಫ್. ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರಾದ್, ಜಿಲ್ಲಾ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಮೆನ್ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ್, ಜಿಲ್ಲಾ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ವಿರೋಧಿ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರಾದ್, ಕುಡ್ಲ ತುಳುಕೂಟದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರಾದ್, ಅಖಿಲ ಭಾರತ ತುಳು ಒಕ್ಕೂಟದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರಾದ್, ಕುಡ್ಲ ವಕೀಲೆರೆ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರಾದ್, ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆದ

ವಕೀಲೆರೆ ಸಂಘದ ಸ್ಥಾಪಕ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರಾದ್, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಸೆನೆಟ್ ಸದಸ್ಯೆ ಆದ್, ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಸದಸ್ಯೆ ಆದ್, ವೈಸ್‌ಮೆನ್ಸ್ ಇಂಟರ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಕ್ಲಬ್ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನಿರ್ದೇಶಕೆ ಆದ್ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಬೆನ್ತೆರ್.

ಸುರೂತ ವಿಶ್ವ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನ (1994 ಎ. 22,23,24)

ಅಖಿಲ ಭಾರತ ತುಳು ಒಕ್ಕೂಟದ ನಿಲೆಟ್ 1994 ಎಪ್ರಿಲ್ 22, 23, 24ತ್ತಾನಿ ಕುಡ್ಲಡ್ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರೆನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನೊಡು ಮೂಜಿ ದಿನತ್ತ ಸುರೂತ ವಿಶ್ವ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನ ನಡತ್‌ಂಡ್. ಒಂಟಿ ಕರೆತ ಕಂಬುಲ, ಧರ್ಮನೇಮ, 7 ಬಾಸೆಲೆನ ಕವಿಕೂಟ, ಕತಾಗೋಷ್ಠಿ, ನಾನಾ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿ ಸೇರ್ದಿತ್ತಿನ ಈ ವಿಶ್ವ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನ ಎಂಚ ಪೊರ್ಲಾಂಡೆಂದ್‌ದ್ ಕವಿ ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣಿ ಸಾರ್ದಿನಂಚ ನೆಗತ್ತ್‌ದ್ ಜಯ್ಮೆ-ಗೆಲ್ಮೆ-ಪೆರ್ಮೆಲೆಡ್ ಬೆಳಗ್‌ಂಡ್. ಈ ವಿಶ್ವ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನದ ಪ್ರತಿಫಲನೇ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ. ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿ ಡಾ. ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆರ್ ಸಮ್ಮೇಳನ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರ್. ಸಮ್ಮೇಳನ ಉದಿಪನ ಮಲ್ತಿನ ಅಪಗದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ ಮೊಯಿಲೆರ್ ತನ್ನ ಉದಿಪನತ್ತ ನುಡಿಕೊರಿನಪಗ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿತ್ತ ಪ್ರಕಟಣೆ ಮಲ್ತೆರ್.

27 ವರ್ಸೊದ ತುಳು ಚಾಕಿರಿ

ಪೊರ್ಲುದ ಪೂವೊಂಜಿ ಅರಲ್‌ದ್ ಕಮ್ಮೆನ ಪರಡ್‌ದ್ ತಿಗ ನಟ್ಟುನ ಕೆಲೆಂಜಿಲೆಗ್ ತಿಗ ತಿನ್ಪಾದ್, ಪೊಣ್ಣಿನ ತರೆತ ಸೂಡಿಡ್ ಅತ್ತ್‌ಡಾ ದೇವೆರೆ ಪಾದದಡಿಟ್ ತನ್ನ ಕೆಲವೇ ಗಳಿಗೆದ ಬಾಳ್ವೆನ್ ಸಾರ್ತಕ ಮಲ್ಪುಂಡು ಎಂಚನಾ ಅಂಚನೇ ತಾನ್ ಬಾಳಿನ 62 ವರ್ಸಲೆಡ್ 27 ವರ್ಸೊನು ತುಳುವಪ್ಪೆನ ಚಾಕಿರಿಗ್ ಒಪ್ಯಾದ್ ಮಾನಾದಿಗೆ ಮಲ್ದಿನ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮೆ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್.

ಪೂರಾ ತೆಕ್ಕ್‌ದ್ ಪೋತಿನ ಪಣಿಯಾಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಉಪಾಧ್ಯೆರ್ನ ತುಳು ಚಳವಳಿಗ್ 30 ವರ್ಸೊಡ್ದು ಬೊಕ್ಕ ಜೀವಕಲೆ ಕೊರ್ದು ಕುಡ ಚೈತನ್ಯ ಪುಟ್ಟಯಿನಾರೇ ಹೆಗ್ಡೆರ್. ನನೊರ್ಯಗ್ ಎಡ್ಡೆನೇ ಬಯಕ್‌ದ್ ತಲ್ಮೆನ-ಕಮ್ಮೆನ ಕೊರಿನ ಎಡ್ಡೆ ಚರ್ಯೊದ ಮಾಮಲ್ಲ ಗುಣ ಅರೆನವು.

15 ವರ್ಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಕ್ಕು ಒರಿಕ ಇತ್ತಿಜಿ

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ತುಳುಕೂಟ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತಿ ಬೊಕ್ಕ ಅಯಿತ್ತ ಗುರ್ಕಾರೆ ಆದ್ 15 ವರ್ಸ ಬೆನ್ತಿನ ಕಾಲೊಡು ತುಳುಕೂಟದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಕ್ಲೆಗ್ ಒರಿಕ ಇತ್ತಿಜಿ. ಪತ್ರಿಕೆ ಮಲ್ತೆರ್, ಅಚ್ಚಿದಿಲ್ಲ್ ಮಲ್ತೆರ್, ತುಳು ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ, ಸಮಾವೇಶ, ಸಮ್ಮೇಳನ ಮಲ್ತೆರ್,

ಪುತ್ತೂರು, ಮಡಿಕೇರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಬೊಂಬಾಯಿಡ್ ತುಳುಕೂಟ ಎಗ್ಗೆಲೆನ್ ಮಲ್ತೆರ್, ತುಳುನಾಟಕ ಸಪ್ತಾಹ ಮಲ್ತೆರ್, ತುಳು ಸಿನೇಮ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಟ್ಟಿಯೆರ್, ಕುಡ್ಲ ಆಕಾಶವಾಣಿಡ್ ತುಳು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಆವೆರೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ತೆರ್, ಗಣ್ಯೆರೆಗ್ ಸನ್ಮಾನ ಮಲ್ತೆರ್, ರತ್ನವರ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಕೊರಿಯೆರ್, ತುಳು ಸಿನೇಮೊಗು ಟಾಕೀಸ್ ದೆಪ್ಪಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್, ತುಳು ಪೆರ್ಮೆ-ಗೆಲ್ಮೆ-ಮೇಲ್ಮೆಗ್ ಮನವಿ ಮಲ್ತೊಂಡೆರ್, ಬದಿತ್ತ ಎದ್ರ್ ಸೊರ ಲಕ್ಕಾಯೆರ್, ಬದಿಡ್ಡಾದ್ ಕಣ್ಣನೀರ್ದ ಬಾಳ್ವೆಗ್ ಈಡಾತಿ ನಾಲ್ವೆರ್ ಅಪ್ಪೆಲ್ಲೆಗ್ ನ್ಯಾಯ ಕೊರ್ಪಾಯೆರ್. ತುಳು ವಿಶ್ವ ಸಮ್ಮೇಳನ ಮಲ್ಪಾಯೆರ್. ಇಂಚಿತ್ತಿ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮೆ ಹೆಗ್ಡೆರ್.

ತನ್ನ ಕಕ್ಷಿಗಾರೆರೆಗ್ ಅಕ್ಲೆನ ವ್ಯಾಜ್ಯೊಡು ಅನ್ಯಾಯ ಆವಂದಿಲೆಕ ಪೊಣೆತಿನ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಬಜೀ ಬಡವೆರೆಗ್ ಧರ್ಮೊಗು ವ್ಯಾಜ್ಯ ತೀರ್ಮಾನ ಆಪಿನಂಚ ವಕಲತ್ ಮಲ್ದೆರ್. ರಾಜಿಡ್ ಇತ್ಯರ್ಥ ಆಪುನಂಚಿತ್ತಿ ವ್ಯಾಜ್ಯೊಲೆಗ್ ಅಪವ್ಯಯ ಬೊಕ್ಕ ಕಾಲಹರಣ ಆವಂದಿನಂಚ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ದೆರ್. ಅರೆನ ಕಕ್ಷಿಗಾರೆರೆಡ್ ದಿಂಜ ಜನ ಪಾಪದಕ್ಲು.

ತುಳುಕೂಟ ಸ್ಥಾಪನೆಗ್ ಪುಗೆಲ್ ಕೊರ್ತಿನಕುಲು

ತುಳುಕೂಟ ಸ್ಥಾಪನೆಗ್ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರೆಗ್ 1969ತ್ತ ಪೊರ್ತುಡು ಸಕಾಯ ಮಲ್ದಿ ತುಳು ಅಭಿಮಾನಿಲು : ಬಿ. ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟಿ ಎಸ್.ಕೆ. ಅಮೀನ್, ರತ್ನಕುಮಾರ್ ಎಂ., ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ, ಎಂ. ಲೋಕಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟಿ, ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಉಳ್ಳಾಲ ಮಚ್ಚೇಂದ್ರನಾಥ್, ಮಚ್ಚೇಂದ್ರನಾಥ್ ಪಾಂಡೇಶ್ವರ, ಕೆ.ಬಿ. ಭಂಡಾರಿ, ಕೆ.ಎನ್. ಟೈಲರ್, ಬ್ಲೇಸಿಯಸ್ ಡಿ'ಸೋಜ, ರಾಮ ಕಿರೋಡಿಯನ್, ಬಿ.ಎಂ. ಇದಿನಬ್ಬ, ಎಲ್ಲೂರು ಉಮೇಶ್ ರಾವ್, ಕಮಲಾಕ್ಷ ಪಿ., ಬಿ. ದೇವಪ್ಪ ಆಳ್ವ, ಕೆ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಸೀತಾರಾಮ ಕುಲಾಲ್, ಕೆ. ವೇದವ್ಯಾಸ ಭಟ್, ಅಮ್ಮೆಂಬಳ ಬಾಳಪ್ಪ, ನರ್ಕಳ ಮಾರಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟಿ, ಎಂ. ವಿಶ್ವನಾಥ್ – ಇಂಚಿತ್ತಿ ಗಣ್ಯೆರ್ ಮಾತ ಆರೆನ ತೈನಾತಿಲಾದಿತ್ತೆರ್.

ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ

ಪ್ರಾಯ 6 ವರ್ಸ ಆಯಿನಪಗ ಹೆಗ್ಡೆರ್ 1940ಟ್ ಶಾಲೆಗ್ ಪೋವೆರೆ ಸುರು ಮಲ್ತೆರ್. 1945ಟ್ 5ನೇ ಕ್ಲಾಸ್ ಪಾಸಾದ್ ಹೈಸ್ಕೂಲ್‌ದ I ಫಾರ್ಮ್‌ಗ್ ಸೇರಿಯೆರ್. 1952ಟ್ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪಾಸಾದ್ ಕುಡ್ಲದ ಸೈಂಟ್ ಅಲೋಸಿಯಸ್ ಕಾಲೇಜ್ ಸೇರ್ದ್ ಆಯಿಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಪಾಠೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಲೆಗ್ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಗಮನ ಕೊರಿಯೆರ್. ಎಡ್ಡೆ ಭಾಷಣಗಾರೆ ಆದಿತ್ತಿನ ಹೆಗ್ಡೆರ್ 1955ಟ್ ಸೈಂಟ್ ಅಲೋಸಿಯಸ್ ಕಾಲೇಜ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಯೂನಿಯನ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ ಆದ್ ಆಯ್ಕೆ ಆಯೆರ್.

ಉಡುಪಿಡ್ ಎಲ್‌ಎಲ್‌ಬಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ

1950ಟ್ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಮದ್ರಾಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಬಿ.ಎ. ಡಿಗ್ರಿ ಪಾಸಾಯೆರ್. ಕಾಸರಗೋಡು ಸಮೇತ ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಆನಿ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯಡ್ ಸೇರ್ದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. 1956 ನವೆಂಬರ್ 1ನೇ ತಾರೀಕ್‌ಗ್ ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯೋದಯ ಆಂಡ್. ಉಡುಪಿದ ವೈಕುಂಠ ಬಾಳಿಗಾ ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜಿಗ್ ಸೇರಿನ ಹೆಗ್ಡೆರ್ 1959ಟ್ ಎಲ್.ಎಲ್.ಬಿ. ಪಾಸಾಯೆರ್.

ಕುಡ್ಲಡ್ ಆನಿ ಬಿಗಿನ ವಕೀಲೆರಾದಿತ್ತಿನ ಮಂಜಯ ಹೆಗ್ಡೆರೆಡ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ವಕಲತ್ ಅಭ್ಯಾಸ ಸುರುಮಲ್ತೆರ್. 1961ಟ್ ಕುಡ್ಲದ ಕಂಕನಾಡಿಡ್ ಕಚೇರಿ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಲ್ತಿನ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ವಕಲತ್ ವೃತ್ತಿನ್ ಕೈಕೊಂಡೆರ್. ತನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಪೋಪಿನೆಟಲಾ (1996) ಅವೇ ಕಚೇರಿಡ್ ವಕಲತ್ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಲ್ಪುದೆರ್. 35 ವರ್ಸ ವಕಲತ್ ಮಲ್ದಿನ ಹೆಗ್ಡೆರೆಡ ಜೂನಿಯರ್ ವಕೀಲೆರಾದ್ ಪತ್ತ್ ಜನ ತನಕ್ಲೆ ವೃತ್ತಿ ಜೀವನೊಗು ಹೆಗ್ಡೆರೆಡ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಪಡೆವೊಂದೆರ್. ಐಟ್ ಮೂವೆರ್ ಇನಿ ಮುನ್ಸಿಪೆರಾದುಲ್ಲೆರ್.

1966ಟ್ ಮದಿಮೆ

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ 1966ಟ್ ತನ್ನ 32ನೇ ವರ್ಸ ಪ್ರಾಯೊಡು ಸುವಾಸಿನಿ ಅರೆನ್ ಮದ್ಮೆ ಆಯೆರ್. ಹೆಬ್ರಿ ಬೀಡು ಮಂದರ ಬಲ್ಲಾಳ್ ಬೊಕ್ಕ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ ತೆನ್ಕಾಯಿ ಇಲ್ಲದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯಮ್ಮ ದಂಪತಿಲೆನ ಮಗಲ್ ಸುವಾಸಿನಿ.

ಮಂದಾರ ಬಲ್ಲಾಳ್ - ಲಕ್ಷ್ಮೀಯಮ್ಮಗ್ ರಡ್ಡ್ ಜೋಕ್ಲು, ಒಂಜಿ ಪೊಣ್ಣು (ಸುವಾಸಿನಿ) ಬೊಕ್ಕ ಒಂಜಿ ಆಣ್ (ಸುಧಾಕರ್) ಸುಧಾಕರ್ ಸುವಾಸಿನಿ ಅರೆನ ಪಲಯೆ.

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ - ಸುವಾಸಿನಿ ದಂಪತಿಲೆಗ್ಲಾ ರಡ್ಡ್ ಆಣ್ ಜೋಕ್ಲು ಮಾತ್ರ. ಮಲ್ಲಯೆ ರಾಜೇಶ್ ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ ಎಲ್ಯಾಯೆ ಮಗೆ ರಾಕೇಶ್ ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ ಇರ್ವೆರ್‌ಲಾ ವಾಣಿಜ್ಯೋದ್ಯಮಿಲು.

1994 (ಜೂನ್ 2ಕ್ಕ್) ಹೆಗ್ಡೆರೆನ ಷಷ್ಟ್ಯಬ್ದ

1994ನೇ ಜೂನ್ 2ಕ್ಕ್ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರೆಗ್ 60 ವರ್ಸ ಭರ್ತಿ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಪೂಜೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂತರ್ಪಣೆದ ಮೂಲಕ ಈ ಗಳಿಗೆದ ಸಂತೋಸುನು ಮಾತೆರೆನ್ ಸೇರಾದ್ ಪಟೊಂಡೆರ್. 60 ಸಂವತ್ಸರದ ಸಾರ್ಥಕ ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಕುಸಿನ್ ಆರ್ ಸಭೆ ಸೇರಾದ್ ಪೊರ್ಲುಡು ಪಟೊಂಡೆರ್.

ಬದಿತ್ತ ಮಾಮಲ್ಲ ವಿರೋಧಿ

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಬದಿತ್ತ ಮಾಮಲ್ಲ ವಿರೋಧಿ. ಬದಿ ದೆತೊನಂದೆ ಆರ್

ಸುವಾಸಿನಿಯಕ್ಲೆನ್ ಮದ್ಮೆ ಆತೆರ್. ತುಳುವೆರ್ನ ಮಾಮಲ್ಲ ಚೆಲ್ಲ್ ಬುದ್ದಿ ಪಂಡ ಬದಿ ಇಂದ್‌ದ್ ಅರೆನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ತನ್ನ ಬೊಡೆದಿ ಇಂದ್‌ದ್ ಪೊಣ್ಣನ್ ಇಲ್ಲದ ಬೊಕ್ಕ ತನ್ನ ಬದ್ಕ್‌ದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಆದ್ ಎದ್ಕೊನ್ನಗ ಪಣವುಗಾತ್ರ ಜೊಲ್ಲೆ ಅರಿಪವುನ ಆಣ್ ಚೆಲ್ಲ್ ಬುದ್ದಿದಾಯೆಂದೇ ಅರೆನ ಗ್ರಹಿಕೆ.

ಪ್ರಾಕ್‌ಡ್ ಪೊಣ್ಣ ಸಂತೆಸಿ ಕಡಿಮೆ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅತ್ತಂದೆ ತಮ್ಮಲೆ-ಅರ್ವತೆ ಪನ್ಪಿ ಕಟ್ಟ್‌ಕಟ್ಟಲೆ ಪೊಣ್ಣಗ್ ಎತ್ತರದ ಗೌರವ ಕೊರೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಲೆನ್ ದಾರೆ ಮೈತ್‌ದ್ ಕೊರ್ನಗ ಪೊಣ್ಣನ ಅಪ್ಪೆಮ್ಮೆ ಕುಸಿವಾಸಿಡ್ ಅಲೆಗ್ ಸಂದೊಡಾಯಿನ ಪಾಲ್ ಇಂದ್‌ದ್ ಪಣವು ಪದ್ದೆಯಿ ಕೊರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅವ್ವೇ ಇನಿ ಬದಿ ಇನ್ಪಿ ಪುದರ್ಡ್ ಪೊಣ್ಣನ ಕಂಟೆಲ್ಲ್ ಉರ್ಲಾತ್‌ಂಡ್.

1978ಟ್ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಬದಿತ್ತೆದ್‌ರ್ ಚಳವಳಿ ಸುರುಮಲ್ತೆರ್. ಮಾತಾ ಜಾತಿ, ಪಂಗಡ, ಮತತ್ತ ಗುರ್ಕಾರ್ರೆನ ಸಭೆ ಲೆತ್ತೆರ್. ಬದಿ ಉಂತಾವುನೆಂಚ ಇನ್ಪಿನೆತ್ತ ಬಗ್ಗೆ ಆರ್ ಅಕ್ಲೆಡ ವಿಚಾರ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಅಕ್ಲೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ದೆತೊಂಡೆರ್. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಬದಿ ವಿರೋಧಿ ಸಂಘ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತೆರಾಯಿನ ಡಾ. ಕೆ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರ್ ಈ ಸಂಘದ ಉದಿಪನ ಮಲ್ತೆರ್. ಬದಿಡ್ದಾದ್ ಅನ್ಯಾಯ ಆತಿನ ನಾಲ್ವೆರ್ ಅಪ್ಪೆಲೆಗ್ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಕೋರ್ಟ್‌ಡ್ ಪೊಂರ್ಬುದು ನ್ಯಾಯ ಕೊರ್ಪಾಯೆರ್.

ಕುಡ್ಲದ ಆಕಾಶವಾಣಿಡ್ ಹೆಚ್ಚ ತುಳು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯ

1978ಟ್ ಕುಡ್ಲಡ್ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಕೇಂದ್ರ ಆಂಡ್. ಆನಿ ಕೇಂದ್ರೊಡು ಜನತಾ ಪಕ್ಷದ ಸರ್ಕಾರ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಮೊರಾರ್ಜಿ ದೇಸಾಯಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ. ಲಾಲ್‌ಕೃಷ್ಣ ಆಡ್ವಾಣಿ ವಾರ್ತಾ ಬೊಕ್ಕ ಪ್ರಸಾರ ಮಂತ್ರಿಲು. ಕುಡ್ಲದ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಕೇಂದ್ರ ಉದ್ಘಾಟನೆಗ್ ಆರ್ ಬತ್ತಿತ್ತೆರ್. ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್. ಆಡ್ವಾಣಿ ಯೆರೆನ್ ಭೇಟಿ ಆದ್ ಹೆಚ್ಚ ತುಳು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ. ಅತ್ತಂದೆ ತುಳುಟು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಾರ್ತೆ ಪ್ರಸಾರ ಆವೊಡುಂದು ಬಿನ್ನಯೊ ಮಲ್ತೊಂದು ಮನವಿ ಕೊರಿಯೆರ್.

1983ಟ್ ಬೆಂಗಳೂರುಡು ಅ.ಭಾ. ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನ

ಬೆಂಗಳೂರು ತುಳುಕೂಟದ ನಿಲೆಟ್ 1983ಟ್ ರಡ್ಡ್ ದಿನತ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನ ನಡತ್‌ಂಡ್. ಕನ್ನಡದ ಮಲ್ಲ ಸಾಹಿತಿ ಬೊಕ್ಕ ತುಳುವೆ ವಿಶುಕುಮಾರ್ ಆದಗ ಬೆಂಗಳೂರು ತುಳುಕೂಟದ ಗುರ್ಕಾರೆ. ಅರೆನ ಉಮೇದ್ ಬೊಕ್ಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನೊಡು ಸಮ್ಮೇಳನ ಪೊರ್ಲುಡ್ ನಡತ್‌ಂಡ್. ಪ್ರೊ. ಕು.ಶಿ. ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ ಈ ಸಮ್ಮೇಳನೊದ ಗುರ್ಕಾರೆ ಆದಿತ್ತೆರ್.

1984ಟ್ ಕುಡ್ಲಡ್ ಪತ್ರಕರ್ತೆ ಎಂ.ವಿ. ಹೆಗ್ಡೆರೆನ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆಡ್ ಅ.ಭಾ. ತುಳು

ಸಮ್ಮೇಳನೊ ನಡಪಾಯಿನ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಣೆಡ್ ತುಳುಕೂಟದ ಗುರ್ಕಾರ್ಥೆನ್ ಬುಡ್ದು ಕೊರಿಯೆರ್. ಒಟ್ಟು 15 ವರ್ಸ (1969–1984) ಆರ್ ಗುರ್ಕಾರೆ ಆದಿತ್ತೆರ್.

‘ಬಿಸು ಪರ್ಬ’ ಆಚರಣೆ ಸುರುವಾಂಡ್

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಬುಡ್ದು ಕೊರಿ ಬೊಕ್ಕ ಕುಡ್ಲ ತುಳುಕೂಟ ಗುರ್ಕಾರೆ ಆದ್ ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ ರಡ್ಡ್ ವರ್ಸ (1984–86), ಅಡ್ಯಾರ್ ಮಹಾಬಲ ಶೆಟ್ಟಿ ಮೂಜಿ ವರ್ಸ (1986–89), ಎಸ್.ಕೆ. ಅಮೀನ್ ಮೂಜಿ ವರ್ಸ (1989–92), ದಾಮೋದರ ಸುವರ್ಣೆರ್ ಒಂಜಿ ವರ್ಸ (1992–93), ಕೆ.ಎಂ. ಆಳ್ವ ಒಂಜಿ ವರ್ಸ (1993–(94) ಬಾರೀ ಪೊರ್ಲುಡು ತುಳು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪಾಡೊಂದು ತುಳುತ್ತ ಬೇಲೆಲೆನ್ ಎಡ್ಡೆ ರೀತಿಡ್ ಮಲ್ತೆರ್. 1994ಡ್ದಿಂಚ ಇತ್ತೆಲಾ ದಾಮೋದರ ನಿಸರ್ಗ ಮೇರ್ ತುಳುಕೂಟದ ಗುರ್ಕಾರೆ ಆದ್ ತುಳು ಚಳವಳಿಕ್ ಪೊಸ ಒರು ಬೊಕ್ಕ ಪೊಸ ರೂಪ ಕೊರೊಂದುಲ್ಲೆರ್.

1987ಟ್ ತುಳುಕೂಟ ಬಿಸು ಪರ್ಬ ಆಚರಣೆ ಸುರು ಮಲ್ತ್ಂಡ್. ಈ ಬಗ್ಗೆ ದಾಮೋದರ ಸುವರ್ಣೆರ್ ದಿಂಜ ಉಮೇದ್ ತೋಜಿಪಾಯೆರ್. ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರೆನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಬಿಸುಪರ್ಬಗ್ ಮಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ಆದ್ ಒದಗ್ಂಡ್. ಬಿಸು ಪರ್ಬನ್ ನನಲಾತ್ ಗೆಲ್ಕಾಯಿನಾರ್ ದಾಮೋದರ ನಿಸರ್ಗೆರ್. ಅರೆನ ಗುರ್ಕಾರ್ತೆಡ್ ತುಳುಕೂಟದ ಬಿಸು ಪರ್ಬೊಗು ಪೊಸ ರೂಪ ತಿಕ್ಕ್ಂಡ್. 1997 ದೇಸೊದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ಸವದ ಬಂಗಾರ್ದ ಪರ್ಬ. ನೆಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ತುಳು ಅಪ್ಪೆ ಬಾಸೆದ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಬೊಕ್ಕ ಪಿಯುಸಿಡ್ ಜಾಸ್ತಿ ಮಾರ್ಕ್ ಪಡೆತಿನ ರಡ್ಡ್ ಪ್ರತಿಭೆಲೆಗ್ ನಗದ್ ಪುರಸ್ಕಾರ ಕೊರ್ದು ಮಾನಾದಿಗೆ ಮಲ್ತೊಂದುಂಡು ಕುಡ್ಲ ತುಳುಕೂಟ.

ಅಖಿಲ ಭಾರತ ತುಳು ಒಕ್ಕೂಟ ಸ್ಥಾಪನೆ (1989)

1989ತ್ತ ಮೂಲ್ಕಿದ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನಡ್ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ತುಳು ಒಕ್ಕೂಟ ಪುಟ್ಟುಂಡು. ಒಕ್ಕೂಟದ ಸ್ಥಾಪಕ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್ ಆದ್ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಸರ್ವಾನುಮತಿ ದೆತೊಂದು ನೇಮಕ ಆಯೆರ್. 1996ಟ್ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ತೀರ್ ಪೋಪುನೆಟ್ಲಾ ತುಳು ಒಕ್ಕೂಟದ ಗುರ್ಕಾರೆ ಆದಿತ್ತೆರ್. ಮುಂಬೈ, ಮೀರಜ್–ಸಾಂಗ್ಲಿ, ನಾಸಿಕ, ಬರೋಡ, ದಿಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ಹೈದರಾಬಾದ್, ಚೆನ್ನೈ, ಕುಡ್ಲ, ಒಡಿಪು, ಪುತ್ತೂರು, ಕಾಸರಗೋಡುಲೆಡ್ ಇಪ್ಪುನ ತುಳು ಸಂಘಟನೆಲೆನ ಒಕ್ಕೂಟ ಉಂದು.

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರೆನ ಮರಣ (16 ಮೇ 1996)

1996ತ್ತ ಮೇ 16ನೇ ದಿನತ್ತಾನಿ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಕಾಯಬುಡ್ದು ಕೈಲಾಸ ಸೇರಿಯೆರ್. ಇಂಚಿತ್ತಿ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥ ಆತ್ಮೊಗು ಶಾಂತಿ ಬೊಕ್ಕ ಅರೆನ ಕುಟುಂಬದಕ್ಲೆಗ್

ಮುಃಖ ತಾಂಗೊನ್ನ ಶಕ್ತಿನ್ ಕೊರಡ್‌ಂದ್ ಭಗವಂತಡ ಗಣ್ಯೆರ್, ಮಾನ್ಯೆರ್, ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಲು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಲ್ತೆರ್.

ಗಣ್ಯೆರೆಡ್ದ್ ಸಂತಾಪ

ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಖಾವಂದೆರ್ ರಾಜರ್ಷಿ ಡಾ. ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆ, ಮುಡಾದ ಮಾಜಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರ್ ಕೆ. ಸುರೇಶ್ ಬಲ್ಲಾಳ್, ಮಾಜಿ ಮಂತ್ರಿ ಬ್ಲೇಸಿಯಸ್ ಡಿಸೋಜ, ಮಾಜಿ ಶಾಸಕೆರ್ ಬಿ.ಎಂ. ಇದಿನಬ್ಬ, ಆದಗ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರಾಯಿನ ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈ, ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್, ಪ್ರೊ. ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಡಾ. ಯು.ಪಿ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯ, ಡಾ. ಭಾಸ್ಕರಾನಂದ ಕುಮಾರ್, ಡಾ. ಅಮೃತಮಲ್ಲ, ಡಾ. ಸಿ.ಎಸ್. ಗೋಜರ್, ಡಾ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಮುದ್ಯ, ಅಡ್ಯಾರ್ ಮಹಾಬಲ ಶೆಟ್ಟಿ, ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ, ಕುಡ್ಲ ತುಳುಕೂಟ ಗುರ್ಕಾರೆ ದಾಮೋದರ ನಿಸರ್ಗ, ಕೆ.ಎಂ. ಆಳ್ವ, ಕೆ. ಲೀಲಾವತಿ, ಪ್ರಮೋದ ಕೆ. ಸುವರ್ಣ, ಬೆಂಗಳೂರು ತುಳುಕೂಟ ಗುರ್ಕಾರೆ ಎಂ. ಆನಂದ ಶೆಟ್ಟಿ, ಬರೋಡ ತುಳು ಸಂಘದ ಎಸ್. ಜಯರಾಮ ಶೆಟ್ಟಿ, ಮಿರಜ್-ಸಾಂಗ್ಲಿ ತುಳುನಾಡ್ ಸಂಘದ ದಿವಾಕರ ಎಸ್. ಶೆಟ್ಟಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮಂಕುಡೆ, ಜೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಭಟ್, ಪ್ರೊ. ಸುನೀತಾ ಎಂ. ಶೆಟ್ಟಿ ದುಬೈ ಯುಎಇ ತುಳುಕೂಟದ ಉಮೇಶ್ ನಂತೂರ್, ಸಿದ್ಧಕಟ್ಟೆ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಶೆಟ್ಟಿ, ಕುದ್ಕಾಡಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ರೈ, ಜಿಲ್ಲಾ ವಕೀಲರ ಸಂಘ, ಮಂಗಳೂರು ಬಾರ್ ಅಸೋಸಿಯೇಶನ್ ಜಿಲ್ಲಾ ಬಂಟರ ಸಂಘ, ಉಳ್ಳಾಲ ಬಿ.ಎಂ. ಶಾಲೆ, ಜಿಲ್ಲಾ ಬದಿ ವಿರೋಧಿ ಸಂಘ, ಜಿಲ್ಲಾ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಮೆನ್ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ ಅರ್ಪಣೆ ಮಲ್ತೆರ್.

ಆದಗದ 5 ತುಳು ಪತ್ರಿಕೆಲೆಡ್ದ್ ಸಂಪಾದಕೀಯ ನಮನ

1. ತುಳುರಾಜ್ಯ (ಸಂಪಾದಕೆರ್ : ಬಿ. ಮಂಜುನಾಥ)

ವಿಶ್ವ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನದ ರೂವಾರಿ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಮಲ್ಲ ಮನಸ್ದಾರ್. ತುಳುಬಾಸೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗ್‌ಗೋಸ್ಕರ ತುಳುಕೂಟ ಕಟ್ಟ್‌ದ್ ತನು, ಮನ, ಧನ ಅರ್ಪಣೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಪೊಣ್ತೆತ್ತಿನಾರ್. ವಕೀಲೆರಾದ್ ಬಡವೆರೆಗ್ ನ್ಯಾಯ ಕೊರ್ಪಾದ್ ಆಕ್ಲೆ ಕುಟುಂಬದ ಕಣನೀರ್ ಒರೆಸಿನಾರ್. ಅರೆನ ದಿವ್ಯಾತ್ಮಗ್ ಶಾಂತಿ ಸದ್ಗತಿ ತಿಕ್ಕಡ್‌ಂದ್ 'ತುಳುರಾಜ್ಯ' ದೇವೆರೆಡ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಲ್ಪುಂಡು.

2. ಪೊಸಕುರಲ್ (ಸಂಪಾದಕೆರ್ : ವೇದವ್ಯಾಸ ಭಟ್, ಕೋಟೆಕಾರ್)

ಒಡಿಪುದ ತುಳು ಚಳವಳಿಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ 30 ವರ್ಸ ಪಡಿಲ್ ಬೂರ್ದಿನ ತುಳು ಚಳವಳಿಗ್ ಕುಡ ಜೀವ ಕೊರಿನಾರ್ ವಕೀಲೆರಾಯಿನ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್. ತುಳುಬಾಸೆ,

ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಏಳಿಗೆಗಾದ್ 27 ವರ್ಸೊಡು ಆರ್ ಮಲ್ದಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಗೆನಿಪಂದೆ ಪೋಪಿನವು ಅತ್ತ್. ದೇಶ ಪರದೇಶೊಲೆಡ್ ಇತ್ತಿನ ತುಳುವೆರೆಗ್ ತುಳುಬಾಸೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿನ್ ಕಾತೊನೆರೆ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಆದಿತ್ತೆರ್. ಬೇತೆ ಬಾಸೆದಕ್ಲೆನ ಗುಮಾನೊಗ್‌ಲಾ ತುಳುನು ತೋಜಾದ್ ಕೊರ್ತಿನಾರ್. ತುಳುಕು ಗೌರವದ ಸ್ಥಾನಮಾನ ತಿಕ್ಕುನಂಚ ಪೊಣೆತಿನಾರ್. ತುಳುಕ್ಕಾದ್ ತನನ್ ಅರ್ಪಣೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಬೆನ್ತಿನಾರ್. ಇಂಚಿತ್ತಿ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನ ದಿವ್ಯಾತ್ಮೊಗು ಶಾಂತಿ ತಿಕ್ಕಡ್‌ಂದ್ 'ಪೊಸಕುರಲ್' ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಲ್ಪುಂಡು.

3. ತುಳುಬೊಳ್ಳಿ (ಸಂಪಾದಕೆರ್ : ಪಿ.ಎಸ್. ರಾವ್)

ಕುಡ್ಲ ತುಳುಕೂಟದ ಸ್ಥಾಪಕೆ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಮಾಮಲ್ಲ ಚೇತನ ಆದಿತ್ತ್‌ದ್ 27 ವರ್ಸೊಡು ತುಳುನು ರಾಜ ಮರ್ಯಾದಿದ ಗದ್ದುಗೆಗ್ ಏರಾಯಿನಾರ್. ತುಳು ಭಾಷೆದ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗಾದ್ ಬಿರುಗಾಳಿದಂಚ ದುಂಬರಿದ್ ಪೊಣೆತಿನ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಕಡಲ್ದಾಯೆರೆಡ್ ಇತ್ತಿನ ತುಳುವೆರೆಗ್ಲಾ ತುಳುಕ್ಕಾತ್ರ ಬೆನೆರೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಆದಿತ್ತೆರ್. ತನ್ನ ರಚನಾತ್ಮಕ ಕಜ್ಜೊಲೆಡ್ದಾದ್ ತುಳುತ್ತ ಪೊರ್ಲುದ ತಿರ್ಲ್ ನೆಗತ್ತ್ ತೋಜುನಂಚ ಮಲ್ದಿನಾರ್. ಅರೆನ ಆತ್ಮೊಗು ಶಾಂತಿ ತಿಕ್ಕಡ್‌ಂದ್ 'ತುಳುಬೊಳ್ಳಿ' ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಲ್ಪುಂಡು.

4. ತುಳುವೆರೆ ತುಡರ್ (ಸಂಪಾದಕೆರ್ : ಎಂ. ವಿಠಲ, ಪುತ್ತೂರು)

ಸುರೂತ ವಿಶ್ವ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸಂಘಟಕೆರಾದ್ ದೇಸೊದ ಕೊಡೀಕಡೆ ಇತ್ತಿನ ತುಳುವೆರೆಗ್ ತುಳುಭಾಷೆದ ಮಿತ್ತ್ ಮೋಕೆ ಪುಟ್ಟುನಂಚ ಮಲ್ದಿನ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ತುಳುಕೂಟ ಕಟ್ಟ್‌ದ್ ದಿಂಜ ಉಮೇದ್ ಕೊರಿನಾರ್. ತುಳುಕ್ಕು ದ್ರಾವಿಡ ಬಾಸೆದ ಗತ್ತ್‌ನ್ ದೆಪ್ಪಾದ್ ಕೊರ್ತಿನ ಹೆಗ್ಡೆರ್ 1972ಟ್ ಯಾನ್ ಪುತ್ತೂರುಡು ತುಳುಕೂಟದ ಎಗ್ಗೆನ್ ನಡಿನಪಗ ಶಿರ್ತಾಡಿ ಧರ್ಮರಾಜ್, ಅಗ್ರಾಳ ಪುರಂದರ ರೈ, ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಕುದ್ಕಾಡಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ರೈ, ಬಾಬು ಶೆಟ್ಟಿ ಇಂಚ ದುಂಬು ಬಯ್ದಿನ ಎಂಕ್ಲೆಗ್ ಬಲ್ಮನ ದಿಂಜಾಯೆರ್. ಅತ್ತಂದೆ ತುಳುಕ್ಕಾದ್ ಬೆನೆರೆ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಎಂಕ್ಲೆಗ್ ಬೂಲ್ಯ ಕೊರಿಯೆರ್. ಅರೆನ ಮುಗ್ಧ ತೆಲಿಕೆ, ಜೋಕ್ಲೆ ಮನಸ್, ಆರ್ ಮಲ್ಪುನ ವಾ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯೊಗ್ಲಾ ಎಂಕ್ಲಲಾ ಕೈಕೊರ್ದು ಜಯ್ಪೆರೆ ಏರೆಗ್ಲಾ ದೂಜಿಕಲ್ಲ್‌ದಲೆಕ್ಕ ಒಯ್ತೊಂಡು. ಲಚ್ಚನಚ್ಚೊತ್ತೊಡು ಒರಿ ಚಂದ್ರನಂಚ ಎಂಕ್ಲೆಗ್ ತುಳು ಬೆನ್ನಿದ ಬೇಲೆಗ್ ತಂಪು ಕೊಂಡ್ರ್ದು. ಅಂಚಿತ್ತಿ ಹೆಗ್ಡೆರೆನ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಆತ್ಮೊಗು ಶಾಂತಿ ತಿಕ್ಕಡ್‌ಂದ್ 'ತುಳುವೆರೆ ತುಡರ್' ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಲ್ಪುಂಡು.

5. ತೂಟೆ (ಸಂಪಾದಕೆರ್ : ಪೇರೂರು ಜಾರು)

ತುಳು ಬಾಸೆದ ಕಾಪು, ಎಡ್ಡೆಪ್ಪು, ಮದಿಪುಗಾದ್ ಪೊಂರ್ಬುದಿನ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಕರಿನ 27 ವರ್ಸೊಲೆಡ್ ಮಲ್ತಿ ಬೇಲೆಲು ಏನಿಗ್‌ಲಾ ಮದತ್ತ್ ಪೋವಂದ್. ಕೂಟ

ಕಟ್ಟಿಯೆರ್. ಪತ್ರಿಕೆ ಮಲ್ತೆರ್, ಪ್ರೆಸ್ ಮಲ್ತೆರ್, ಸಭೆ ಸಮ್ಮೇಳನ ಮಲ್ತೆರ್, ಅಲ್ಪಲ್ಪ ಕೂಟ ತಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್, ನಾಟಕ ಸಪ್ತಾಹ ಮಲ್ತೆರ್, ಸಿನೇಮ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಕೊರ್ಪಾಯೆರ್, ವಿಶ್ವ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನ ಮಲ್ತೆರ್. ಇತ್ತೆ ಕಣ್ಣ ಮದೆ ಆಯಿನ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಆತ್ಮೊಗು ತುಳುವೆರೆ 'ತೂಟೆ' ಚಿರಶಾಂತಿ ನಟ್ಟುಂಡು.

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರೆನ ಜೀವಮಾನೊದ ಘಟನೆಲು

1934 : ಜನನ

1940 : ಶಾಲೆಗ್ ಸೇರ್ದಿನೆ

1945 : ಹೈಸ್ಕೂಲ್ದ I ಫಾರ್ಮ್‌ಗು ಸೇರ್ಯೆರ್

1952 : ಮೆಟ್ರಿಗ್ ಪಾಸಾದ್ ಕಾಲೇಜ್‌ಗ್ ಸೇರ್ಯೆರ್

1955 : ಕಾಲೇಜ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಘ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರ್ ಆದ್ ಆಯ್ಕೆ

1956 : ಬಿ.ಎ. ಪಾಸಾದ್ ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜ್‌ಗ್ ಸೇರ್ಯೆರ್

1959 : L.L.B. ಪಾಸಾದ್ ವಕಲತ್ ಅಭ್ಯಾಸ ಸುರು.

1961 : ಕಂಕನಾಡಿಡ್ ವಕೀಲೆರೆನ ಕಚೇರಿ ಆರಂಭ.

1966 : ಮದಿಮೆ

1969 : ಕುಡ್ಲ ತುಳುಕೂಟ ಸ್ಥಾಪನೆ

1971 : 1. 'ತುಳುಕೂಟ' ತಿಂಗೊಲ್ದ ತುಳುಪತ್ರಿಕೆ ಆರಂಭ
2. ಮಡಿಕೇರಿಡ್ ತುಳುಕೂಟ ಎಗ್ಗೆ ಸ್ಥಾಪನೆ

1972 : 1. ಪುತ್ತೂರು, ಬೆಂಗಳೂರುಡು ತುಳುಕೂಟ ಎಗ್ಗೆ ಸ್ಥಾಪನೆ
2. ತುಳುನಾಡ್ ಪ್ರೆಸ್ ಸ್ಥಾಪನೆ

1973 : 1. ಬೊಂಬಾಯಿಡ್ ತುಳುಕೂಟ ಎಗ್ಗೆ ಸ್ಥಾಪನೆ
2. ತುಳು ಸಮಾವೇಶ

1974 : 1. ತುಳು ಸಮಾವೇಶ 2. ತುಳು ಸಿನೇಮ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ

1975 : 1. ತುಳು ನಾಟಕ ಸಪ್ತಾಹ 2. ತುಳು ಸಿನೇಮ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ
3. ತುಳು ಸಮಾವೇಶ

1976 : 1. ತುಳು ನಾಟಕ ಸಪ್ತಾಹ 2. ತುಳು ಸಿನೇಮ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ
3. ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ರತ್ನವರ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆ ತುಳುನಾಟ ಕೃತಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಆರಂಭ

1977 : 1. ತುಳುನಾಟಕ ಸಪ್ತಾಹ 2. ಬದಿ ವಿರೋಧಿ ಚಳವಳಿ

1978 : ಕೇಂದ್ರ ಮಂತ್ರಿ ಆಡ್ವಾಣಿ ಭೇಟಿ ಬೊಕ್ಕ ಮನವಿ ಅರ್ಪಣೆ

1980 : ಸರ್ವಜಾತಿ ಗುರ್ಕಾರ್ರೆನ ಸಭೆ

1984 : 1. ಅ.ಭಾ. ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನ 2. ಬದಿ ವಿರೋಧಿ ಸಂಘ ಸ್ಥಾಪನೆ

1987 : ಬಿಸು ಪರ್ಬ ಆಚರಣೆ ಆರಂಭ

1989 : 1. ಅ.ಭಾ. ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನ 2. ಅ.ಭಾ. ತುಳು ಒಕ್ಕೂಟ ಸ್ಥಾಪನೆ

1990 : ದುಬೈಗ್ ಪೋಯೆರ್

1994 : ಸುರೂತ ವಿಶ್ವ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನ

1996 : ಮರಣ

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರೆನ ನುಡಿ ಮುತ್ತುಲು

ಬಿಗಿನ ಭಾಷಣಗಾರೆ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಕೋರ್ಟ್‌ಡು ಬೊಕ್ಕ ಶಾಲೆ ಕಾಲೇಜ್‌ದ ಸಭೆ ಸಮಾರಂಭ ಬುಡುಂಡ ಬೇತೆ ಸಭೆಕ್ಲೆಡ್ ತುಳುಟೇ ಪಾತೆರ್ದಿನಾರ್. ಎಡ್ಡೆ ತೆರಿದಿ ವಾಗ್ಮಿ. ತನ್ನ ಭಾಷಣದ ನಡುಟು ಈ ತಿರ್ತ್ ಬರೆತಿ ನುಡಿಮುತ್ತುಲು ಬರೊಂದಿತ್ತ.

1. ಮನಸ್ಸ್‌ಡೊಂಜಿ ಪಾತೆರಡೊಂಜಿ ಚರ್ಯೆದಕ್ಲೆಡ್ದ್ ಬತ್ತಿನ ವಿರೋಧ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಶುದ್ಧಿಡ್ದಾದ್ ತೆಲಾದ್ ಪೋವು.
2. ಒರೊಗು ಸೋಲಾಂಡಲಾ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನಗ್ ಏಪಲಾ ಗೇಲ್ ತಿಕ್ಕಂದೆ ಉಪ್ಪಂದ್.
3. ಮಣ್ಣ್ ಒಕ್ಕುನ ಕೋರಿ ಆಪುನೆಡ್ದ್ ಪಂರ್ದ್ ಕುಕ್ಕು ಕೊಡಪುನ ಕಕ್ಕೆ ಆಪುನೆಡ್ಡೆ.
4. ಪೆತ್ತದ ಮೆಯಿ ಕಪ್ಪಾಂಡಲ ಅವು ಕೊರ್ಪಿ ಪೇರ್ ಮಾತ್ರ ಬೊಲ್ದೇ.
5. ಮದ್ಮೆ ಆನಗ ಸಾರಸಾರ ಬದಿ ದೆತೊನುನಾಯಡ್ದ್ ಕಂಬ್ಲಡ್ ಗಿಡದೆರ್ಲೆನ ಬೀಲ ಪತ್ತ್‌ದ್ ಪದಕ ದೆತೊನುನಾಯೆ ಬಿರ್ಸೆ.
6. ಪೊಣ್ಣ್‌ನ್ಲಾ ಬದಿನ್ಲಾ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೈ ಪತ್ತುನಾಯೆ ಚಲ್ಲ್ ಬುದ್ಧಿದಾಯೆ.
7. ಕಂಬ್ಲದೆರ್ಲೆನ್ ದಪ್ಪರಾಪುಜಿ. ಬದಿತ ಅಂಗಲಾಪು ದೆಪ್ಪರಾಪುಜಿ.
8. ವಾಸನೆ ಬತ್ತ್‌ಂಡ ಮೂಂಕು ಮುಚ್ಚೊಲಿ. ದೂಷಣೆ ಬತ್ತ್‌ಂಡ ಮೋಣೆನೇ ಮುಚ್ಚೊಡಾವು.
9. ಬಾಕಿದಕ್ಲೆಗ್ ತೆಡಿಲ್ದಂಚ ಇತ್ತಿನಾಯೆಲಾ ತೆಡಿಲ್‌ಡ್ದ್ ಬಚಾವು ಆವೆರೆ ಸಾಧ್ಯ ಇಜ್ಜಿ.
10. ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ, ಶುದ್ಧಚರ್ಯೆ, ಧೈರ್ಯ ಇತ್ತ್‌ಂಡ ಪತ್ತಿನ ಕೆಲಸೊಡು ಗೇಲ್ ತಪ್ಪಂದ್.
11. ಪೇರ್ ಕೊರ್ಪಿನ ಎರ್ಮೆಗ್ ಪಲ್ಲದ ಕೆಸರ್‌ಡ್ ದಿಂಜ ಇಷ್ಟ
12. ಇಲ್ಲದ ಚಾಕ್ರಿದಾಯನಲಾ ಇಲ್ಲಡೆ ಬತ್ತಿ ಬಿನ್ಯನಲಾ ಪಾತೆರಕತೆಕ್ಕ್ ಪರಾಕ್ ಇಜ್ಜ?
13. ನಮನೇ ತಿನ್ಪುಂಡುಂದು ಪಿಲಿನ್ ಕೆರ್ಪೆ. ಅರಿಬಾರ್ ತಿನ್ಪುಂಡುಂದು ಎಲಿನ್ ಕೆರ್ಪೆ.
14. ನಮ ತರೆ ಬಗ್ಗಾವುನ ಕೆಲೆಸಿನ ಕೆಲಸಲಾ, ನಮ ತರೆ ಬಗ್ಗಾವುನ ಹಿರಿಯೆರ್ನ ಗುಣಲಾ ಎಂಚಿನಂದ್ ನಂಕ್ ತೆರಿಯಂದ?
15. ತುದೆ ದಾಂಟರೆ ಓಡ ಇತ್ತ್‌ಂಡನೇ ಯಾರಂದ್, ಧೈರ್ಯಲಾ ಬೋಡು.
16. ಜಡ ಪತ್ತಿನ ಬಡ್ಡ್ ಕಾಯೊದಾಯೆ ಆಡ್ಯೆ ತಿನರೆಗ್ ಆವೆ ಅತ್ತಂದೆ ಎಡ್ಡೆ ಕೆಲಸದಾಯೆ ಆವಯೆ.

17. ಬ್ಯಾರದಾಯೆ ಪಣವು ಕೇನ್ವೆ. ಶಿವಾಯಿ ನಮ ಕಷ್ಟಸುಖ ಕೇನಯೆ.
18. ಮೆಯಿ ಕಿರ್ಂಬೆರೆ ಬಿರೆಲ್‌ದ ಉಗುರು ಯಾವು, ಬಿಸತ್ತಿ ಬೊಡ್ಚಿ.
19. ಬಂಜಿದ ಬಡವು ತೆಕ್ಕೆರೆ ಕೆರೆಂಗ್ ಯಾವು, ಮುಣ್ಕೆ ಬೊಡ್ಚಿ.
20. ತೆಮ್ಮೊನಾಂಡಲ ಲಪ್ಪಂದೆ ಉಪ್ಪೊಲಿ, ತುಂಬಿಲ್ ಮಾತ್ರ ಉಂತಂದ್.
21. ಸಮುದ್ರದ ನೀರ್‌ನ್ ಕರಾದ್ ದೆತ್ತಿನ ಉಪ್ಪು ಕರವೆರೆ ಕುಡ ನೀರೇ ಬೋಡು.
22. ಲಕ್ಷಣ ಮೋನೆದಾಲೆಗ್ ಮುಗುರು ತೆಲ್ಕೆನೇ ಪದ್ದೆಯಿ.
23. ಪೊರ್ಲುಡಪ್ಪ ಲಕ್ಷಣಲಾ ಇತ್ತಿನಾಲೆಗ್ ವಾ ಅಲಂಕಾರಲಾ ಬೊಡ್ಚಿ.
24. ಕಂಡೊಡು ಉರುದಾಂತೆ ಬೇಲೆ ಬೆನ್ಪುನಾಯಗ್ ಬರ್ಸ–ದೊಂಬು ನಾಟಂದ್.
25. ಸೂರ್ಪನಖಿ ಮುಸುಡ್ದಾಲ್ ಸ್ನೋ ಪೌಡರ್ ಪಾಂಡಲಾ ರಂಬೆನ ರೂಪ ಬರಂದ್.
26. ಕದೀಮೆರೆಗ್ ಮುಂಡಾಸ್ ಕಟ್ಟ್ಂಡಲಾ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆದ ಮರ್ಯಾದೆ ತಿಕ್ಕಂದ್.
27. ಪ್ರಚಾರ್ ಡಂಬಾಚಾರೊಗು ದಾಂತಿನವು ಬರಂದ್, ಇತ್ತಿನವು ಪೋವಂದ್.
28. ಕಾಲಬತ್ತಿನಂಚ ನಾಲಯಿ ತಿರ್ಗಾವುನ ಬಿರ್ಸೆನೇ ಮಲ್ಲಜನ.

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರೆನ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯೊಲು

ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್ (ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್)

ಕುಡ್ಲ ತುಳುಕೂಟದ ಉದಿಯಬೆಂದಿನ ಶೆಟ್ಟಿಬೆಟ್ಟು ರಮಾನಂದ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪೋಷಕೆ ಆದ್, ತುಳು ಅಭಿಮಾನಿಲೆನ ಸಂಘಟಕೆ ಆದ್ ಮಲ್ಲ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನಾರ್. ತನ್ನ ಬದ್‌ಕ್‌ನ್ ತುಳುವಪ್ಪೆನ ಎಡ್ಡೆಪುಗೆಂದೇ ಗಂಧೊದ ಕೊರಡ್‌ದಲೆಕ ತರೆತಿನಾರ್. ಮಲ್ಲ ಮನಸ್‌ದ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಬಡಪೊತ್ತುಡಿತ್ತಿ ಏತೋ ಜನೊಕು ಬೆರಿಸಾಯೊ ಮಲ್ತಿನಾರ್. ವಿಶ್ವ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನದಂಚಿತ್ತಿ ಮಲ್ಲ ಲೇಸ್‌ನ್ ಪೊರ್ಲು ಪೊಲಿಗೆಡ್ ನಡಪಯಿನಾರ್. ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗ್ ಬೆರಿ ಮುಳ್ಕಾದ್ ನಾಲ್ ನಾಡೊರ್ಮೆ ತುಳುತ ಕಮ್ಮೆನೊ ಪಸರುಲೆಕ ಮಲ್ತಿನ ತುಳುವಪ್ಪೆನ ಮಾಮಲ್ಲ ಮಗೆ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ತನ್ನ ಈತ್ ಮಾತ ಕಜ್ಜೊಡ್ದಾವರೆನೆ ಲುಂಗೊದಿತ್ತಿನ ತುಳು ಕದಿಕೆ ಪಂತಿದ ಕೊಡಿ ತೆಗ್‌ಲ್‌ಂಡ್. ತುಳು ಬಾಸೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ನಾಡ್‌ಡಿಯ ನೆಗತ್‌ಂಡ್.

ಮನೋಹರ ಪ್ರಸಾದ್ ('ಉದಯವಾಣಿ' ದೈನಿಕೊದ ಕುಡ್ಲದ ನ್ಯೂಸ್ ಬ್ಯೂರೊ ಚೀಫ್)

ಕುಡ್ಲದ ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜಿಡ್ ಯಾನ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಆದಿಪ್ಪುನಗ 1976ಟ್ ಒಂಜಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಕ್ಕು ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆ ಆದ್ ಬತ್ತಿ ಬೊಕ್ಕೊನೇ ಎಂಕ್ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರೆನ ಪರಿಚಯ. ಏರೆಡಲಾ ತೆಲ್ತ್‌ದೇ ಪಾತೆರುನ ಸಜ್ಜನೆ. ತುಳು, ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಡ್ ಮಲ್ಲ ವಾಗ್ಮಿ. ಮಾತೆರೆಡಲಾ ಆರೆಗಿತ್ತಿ ಪ್ರೀತಿ ಆರೆನ ಎಡ್ಡೆ ಮನಸ್ಸ್‌ನ್ ತೆರ್ಪಾವುಂಡು. ಏತೋ ಸರ್ತಿ ನ್ಯಾಯಾಂಗಗ್ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿ ಸುದ್ದಿದ ಬಗ್ಗೆ ಆರೆನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಪಡೆವೊಂದೆ

1989ಟ್ ಮೂಲ್ಕಿಡಾತಿನ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನದ ಬೊಕ್ಕ ಎಂಕ್ ಆರೆನ ಸ್ನೇಹ ಪೆಚ್ಚಾಂಡ್. ಆರೆನ ಸಂಘಟನಾ ಚಾತುರ್ಮೆ ನಯವಿನಯ, ಸೌಮ್ಯ ಪಾತೆರೊಗು ಮೆಚ್ಚಿದೆ. ತುಳುಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿತ ಮಿತ್ತ್ ಆರೆಗಿತ್ತಿ ಮೋಕೆ ಏನಿಗ್‌ಲಾ ಮದಪ್ಪರಾವಂದಿನವು.

ಅಡ್ಯಾರ್ ಮಹಾಬಲ ಶೆಟ್ಟಿ (ಅ.ಭಾ. ತುಳು ಒಕ್ಕೂಟದ ಮಾಜಿ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್)

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ 1969–96 ನಡುತ 27 ವರ್ಸೊಡು ಮಲ್ತಿ ಬೇಲೆಡ್ದಾದೇ ತುಳುಕ್ಕು ಇನಿ ಗೌರವೊದ ಸ್ಥಾನಮಾನ ತಿಕ್ಕ್‌ದ್ಂಡ್. ಒಡಿಪುದ ಪಣಿಯಾಡಿದಾರೆ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆಡ್ ನಡತಿನ ತುಳು ಚಳವಳಿಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಮೂಲೆಪತ್ತ್‌ದ್ ಮರತ್ ಪೋತಿನ ತುಳುತಂಚಿ ಸರ್ಕಾರದಲಾ ಗೇನ ಒಯಿಪುಂಚಿ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತಿನಾರ್. ವಿಶ್ವ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನ ಉದಿಪನ ಮಲ್ತಿನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ತುಳುವೆ ಶ್ರೀ ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ ಮೊೖಲಿಯೆರ್ 1994 ಎಪ್ರಿಲ್ 22ತ್ತಾನಿ ವೇದಿಕೆಡೇ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿತ್ತ ಘೋಷಣೆ ಮಲ್ತೆರ್. ನೆತ್ತ ಮೂಲ ಕಾರಣಕರ್ತೆ ಮಾಮಲ್ಲ ಸಂಘಟಕೆಲಾ ವಿಶ್ವ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನ ನಡಪಾಯಿನಾರ್‌ಲಾ ಆಯಿನ ಹೆಗ್ಡೆರ್. ಆರೆನಂಚಿತ್ತಿ ಸಾತ್ವಿಕೆ, ಸಜ್ಜನನ್ ಯಾನ್ ತೂತಿಜಿ. ಹೆಗ್ಡೇರ್ ಮಾಮಲ್ಲ ತುಳು ಪ್ರೇಮಿ. ಆರೆಡ ಎಂಕ್ ದಿಂಜ ಪ್ರೀತಿ, ಗೌರವ.

ಬಿ.ಎನ್. ಹರೀಶ್ ಬೋಳೂರು (ಅ.ಭಾ. ತುಳು ಒಕ್ಕೂಟದ ಮಾಜಿ ಖಜಾಂಚಿ)

ತನ್ನ ಭಾಷಣೊಡು ಏಪಲಾ ತುಳುವೆರ್ ತುಲುವ ಪೆಲಕಾಯಿದಂಚಂದ್, ಮಸ್ತ್ ಮಿದುಂದು ಪನೊಂದಿತ್ತಿನ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ತುಳು ಬಾಸೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿತ ಮಾಮಲ್ಲ ಅಭಿಮಾನಿ. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಮಾಮಲ್ಲ ಸಂಘಟಕೆ ಆದಿತ್ತೆರ್. ಕುಡ್ಲ ತುಳುಕೂಟ ಸ್ಥಾಪಕೆರಾಯಿನ ಆರೆಡ್ದೇ ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ತುಳುವೆರೆನನೇ ಇನ್ನಾಕ್ಲೆರೊಗು ಕಾರಣ ಆದಿತ್ತಿ ತುಳು ಬಾಸೆಗ್ ಪೊಸ ಪುಟ್ಟು, ಪೊಸ ಚೈತನ್ಯ, ಪೊಸ ಒರು ತಿಕ್ಕ್ಂಡ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ತುಳುನಾಡ್ದ್ ರಡ್ಡನೇ ಪಣಿಯಾಡಿಂದ್ ಪಂಡಲಾ ತಪ್ಪತ್ತ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ನಿಜವಾದ್‌ಲಾ ಪುಲ್ಯಾನಗ ನೆನೆಪೊಡಾಯಿನ ಮಾಮಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿ.

ಬಿ. ದಾಮೋದರ ನಿಸರ್ಗ (ಕುಡ್ಲ ತುಳುಕೂಟದ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್)

ತುಳು ಬಾಸೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ತೆಗ್‌ಲ್ದ್ ತಿರ್ಲ್ ಪೊರ್ಲುಗ ದಿಂಜಿದ್, ಆಯಿಕ್ ಇನಿತ ಅಬ್ಬರೊದ ಒರು ತಿಕ್ಕೆರೆ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರೇ ಕಾರಣ. ಕುಡ್ಲ ತುಳುಕೂಟ ಕಟ್ಟ್‌ದ್, ತುಳುಕು ಪೊಸ ಚೈತನ್ಯ ಕೊರ್ತಿನಾರೇ ಹೆಗ್ಡೆರ್. ತನ್ನ ಸಂಪಾದನೆದ ಒಂಜಿ ಭಾಗೊನು ತುಳುತ್ತ ಬೇಲೆಲೆಗ್ ಖರ್ಚಿ ಮಲ್ತೊಂದು ತನ್ನ ಆವುಸೊನ್ಲಾ ಕಾಯಶಕ್ತಿನ್ಲಾ ತುಳುವಪ್ಪೆನ ಊಳಿಗೊಗು ಅರ್ಪಣೆ ಮಲ್ದಿನಾರ್. ಅಂಚಿತ್ತಿ ಮಾಮಲ್ಲ ತೇಜಸ್ವಿ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್.

ಜಪ್ಪು ರಾಮಪ್ಪ (ಗಲ್ಫ್‌ಡ್ 25 ವರ್ಸ ಬೆನ್ತಿನ ಮೇರ್ ಮಸ್ಕಟ್ ತುಳುಕೂಟದ ಸ್ಥಾಪಕ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್)

ತನ್ನ ಜೀವಮಾನೊದ 27 ವರ್ಸ ತುಳು ಬಾಸೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿನ್ ಕಾತೊಂದು, ಬಲಪ್ಪಾವೆರೆ ಎಡೇನ ಸೊಂದಿನ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ವಿಶ್ವ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನ ನಡಪಾಯಿನಾರ್. ಎನ್ನ ಮಿತ್ತ್ ಅರೆಗಿತ್ತಿ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸೊನು ಯಾನ್ ಏಪಲಾ ಮರಪಯೆ. ಅರೆನಂಚಿ ಸಜ್ಜನೆ, ಸಾತ್ವಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬೇತೊರಿಯನ್ ಯಾನ್ ತೂತಿಜಿ. ಮಾಮಲ್ಲ ತುಳುಪ್ರೇಮಿ. ಎಂಕ್ ಆರ್ ತೋಜಿದಿನ ಪ್ರೀತಿಗ್ ಯಾನ್ ಚಿರಋಣಿಯಾದುಲ್ಲೆ.

ಪ್ರಮೋದ ಕೆ. ಸುವರ್ಣ (ಕುಡ್ಲ ತುಳುಕೂಟದ ಒತ್ತು ಗುರ್ಕಾರ್ರ್)

ಎಡ್ಡೆ ಪುದರ್ದ ವಕೀಲೆರಾದಿತ್ತಿನ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಇಲ್ಲಡ್ಲಾ ಕಕ್ಷಿಗಾರೆರೆಡ್ಲಾ, ಸಭೆ-ಸಮಾರಂಭಡ್ಲಾ ತುಳುಟೇ ಪಾತೆರ್ದಿನಾರ್. ತುಳುಟು ಬರೆಲೇ ಬರೆಲೇಂದ್ ಎಂಕ್ ಉಮೇದ್ ಕೊರ್ತಿನ ಆರ್ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ತುಳು ಒಕ್ಕೂಟದ ಮೂಲಕ ರಡ್ಡ್ ಕಬಿತೆ ಕೋಪೆಲೆನ್ (1. ಅಟಿಲ್ 2. ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ತುಳು ಕಬಿತೆಲು) ಪ್ರಕಟ ಮಲ್ದ್‌ದೆರ್. ನಾಟಕ ಬರೆಪಿನಕ್ಲೆಗ್, ಪತ್ರಿಕೆ ಮಲ್ಪುನಕ್ಲೆಗ್ ಉಮೇದ್ ಕೊರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ನಾಟಕ ಬರೆಪಿನಕ್ಲೆಗ್, ಪತ್ರಿಕೆ ಮಲ್ಪುನಕ್ಲೆಗ್ ಉಮೇದ್ ಕೊರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಕುಡ್ಲ ಆಕಾಶವಾಣಿಡ್ ತುಳು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಕ್ಕು ದಿಂಜ ಕಾಲಾವಕಾಶಕ್ಕಾತ್ರ ಪೊಣ್ಣೆತಿನಾರ್. ಶಾಲೆ ಕಾಲೇಜಿಲೆಗ್ ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆ ಆದ್ ಪೋಯಿನಪಗ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೇಮಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಲೆಗ್ ತುಳುಟ್ಲಾ ಬರೆಲೇಂದ್ ಬೆರಿ ಬೊಟ್ಟುದಿನಾರ್. ತುಳು ಹೆಗ್ಡೆರ್‌ನ ಕಾಯದ ಸುಯಿಲ್ ಬೊಕ್ಕ ಪ್ರಾಣನೇ ಆದಿತ್ತ್ಂಡ್.

ಕೆ.ಎನ್. ಟೈಲರ್ (ಶ್ರೀ ಗಣೇಶ ನಾಟಕ ಸಭಾತ್ತ ಸ್ಥಾಪಕ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್)

ತುಳುಕೂಟದ ಎಗ್ಗೆನ್ ಅಲ್ಪಲ್ಪ ಉದಿಪನ ಮಲ್ತಿನಪಗ ಬೊಕ್ಕ 'ತುಳುಕೂಟ' ಪನ್ಪಿ ಪತ್ರಿಕೆ ಬುಡುಗಡೆ ಮಲ್ತಿನಪಗ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರೆಗ್ ಯಾನ್ ಬೆರಿಸಾಯ ಮಲ್ತೆ. ನಿಜವಾದ್‌ಲಾ ತುಳುತ್ತ ಮಿತ್ತ ಅರೆಗಿತ್ತಿ ಮೋಕೆ ಆತೀತತ್ತ್. ಯಾನೇ ಬರೆದ್ ಎನ್ನ ನಾಟಕ ಸಭಾ ತಂಡದ ಮೂಲಕ ಗೊಬ್ಬುದಿನ 18 ನಾಟಕನ್ಲಾ ಆರ್ ತೂದು ಮೆಚ್ಚಿದೆರ್. ತುಳುತ್ತ ಮಾತ ಸಿನೇಮೊನ್ಲಾ ತೂದು ಉಮೇದ್ ಕೊರ್ತೆರ್. ಆರ್ ಮಲ್ಲ ವಕೀಲೆರಾದಿತ್ತ್ಂಡಲಾ ಅರೆನ ಕಕ್ಷಿಗಾರೆರೆಡ್ ಹೆಚ್ಚಿನಕ್ಲು ಪಾಪದಕ್ಲು. ಬೂಟುನ್ಪಿನವು ಅರೆಡ ಇತ್ತಿಜಿ. ಮಾತೆರ್ಡ್‌ಲಾ ತೆಲ್ತೊಂದು ಕುಸಾಲ್ ಪಾತೆರೊಂದಿತ್ತಿನಾರ್. ತುಳು ಪಂಡ ಅರೆಗ್ ಜೀವದ ಗಂಟ್. ಆತ್‌ಲಾ ಮೋಕೆ ಬೊಕ್ಕ ಅಭಿಮಾನ.

ನಿರೆಲ್ ನೆಂಪುಲು

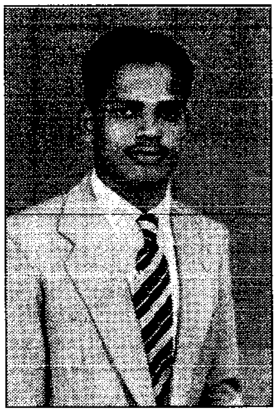

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ
ಬಿ.ಎ. ಡಿಗ್ರಿ ಪಾಸಾತಿನಪಗ
(1956)

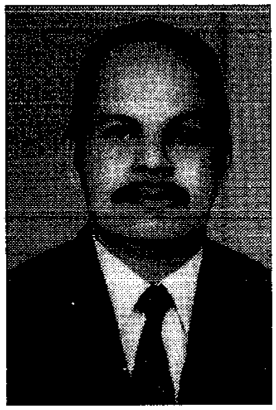

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್
ಜಿಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ವಕೀಲೆರಾದ್
ನೇಮಕ ಆಯಿನಪಗ (1994)

ಸುವಾಸಿನಿ-ರಮಾನಂದ
(ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ)
ದಾಂಪತ್ಯ ಬದ್‌ಕ್‌ದ
ಸುರುಟು (1966)

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ ಕುಟುಮ
ರಾಜೇಶ್ ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ, ಸುವಾಸಿನಿ, ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ, ರಾಕೇಶ್ ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ (1990)

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರೆನ ಪರಮಮಿತ್ರೆ ಬೊಕ್ಕ ಕುಡ್ಲ ತುಳುಕೂಟದ ಒತ್ತು ಗುರ್ಕಾರೆ ಆದಿತ್ತಿನ ಬ್ಲೇಸಿಯಸ್ ಎಂ. ಡಿ'ಸೋಜೆರ್ 1991ಟ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ಮಂತ್ರಿ ಆತಿನ ಸಂದರ್ಭಡ್ ಕುಡ್ಲ ತುಳುಕೂಟ ಅರೆಗ್ ಸಂಮಾನ ಮಲ್ತ್ಂಡ್. ಅದಗ ಎಸ್.ಕೆ. ಆಮೀನ್ ತುಳುಕೂಟ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್, ಕಾರ್ಯಂತೆ ರತ್ನಕುಮಾರ್ ಎಂ., ಖಜಾಂಚಿ ಪ್ರಭಾಕರ ಶೆಟ್ಟಿ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ ಬ್ಲೇಸಿಯಸ್ ಡಿ'ಸೋಜ, ಎಸ್.ಕೆ. ಅಮೀನ್, ಕೆ.ಎಂ. ಆಳ್ವ ಉಲ್ಲೆರ್.

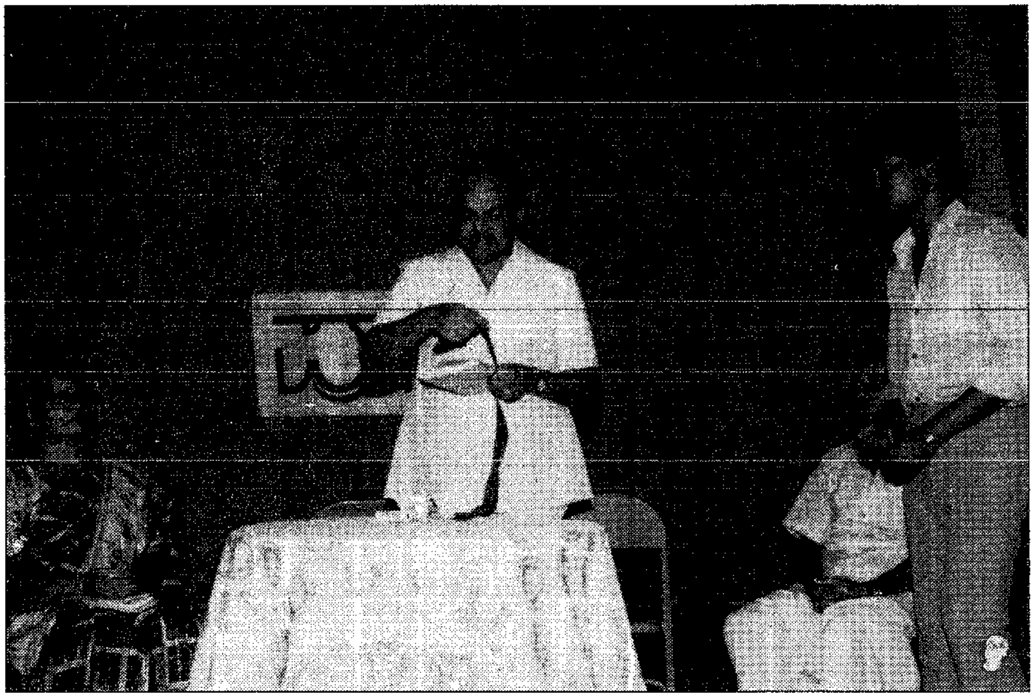

ತುಳುಕೂಟದ ಸಕ್ರಿಯ ಸದಸ್ಯೆ ಎಸ್.ಪಿ. ಮಂಚಿ ಅರೆನ ಕಬಿತೆ ಕೋಪೆನ್
ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ ಬುಡುಗಡೆ ಮಲ್ತೊಂದುಪ್ಪುನ ಪೊರ್ತು (1992)

ಕನ್ನಡ ತುಳು ವಿದ್ವಾಂಸೆ ಏರ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಆಳ್ವೆರೆನ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆಡ್ ನಡತಿನ
ದೀಪೊಲಿ ಪರ್ಬದ ಲೇಸ್‌ಡ್ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ (1993)

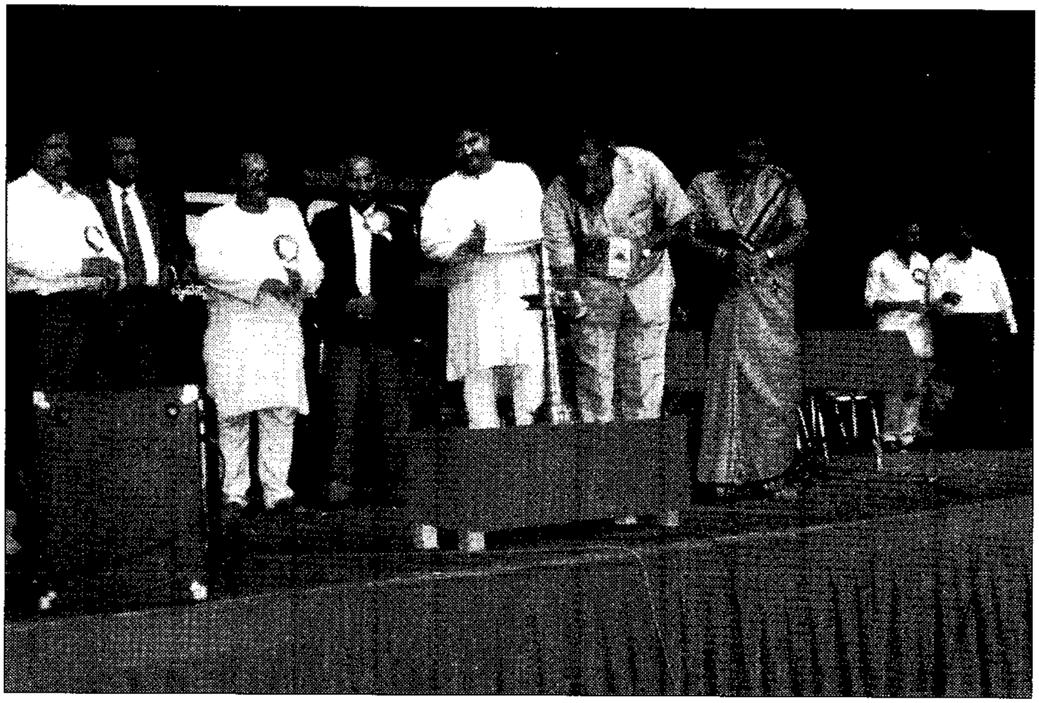

1990ಟ್ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ದುಬೈಗ್ ಪೋತಿನ ಸಂದರ್ಭ ಅಲ್ಪದ ತುಳುವೆರ್
ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಶೆಟ್ರೆನ ಮುತಾಲಿಕೆಡ್ ಸಭೆ ಸೇರ್ದಿತ್ತೆರ್. ಆ ಲೇಸ್‌ದ ಉದಿಪನದ ಪೊರ್ತು.

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ ದುಬೈಡ್ ಪ್ರವಾಸಿ ಆದ್ ಒಂಜಿ ವಾರ ಇತ್ತಿನ ಪೊರ್ತುಡು
ಯುಎಇ ತುಳುವೆರೆಡ್ದ್ ತುಳುಪರ್ಬ ನಡತ್‌ಂಡ್.
ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಬೊಕ್ಕ ಸುವಾಸಿನಿಯಕ್ಕ ಪರ್ಬದ ಲೇಸ್‌ಡಿತ್ತೆರ್.

1994ಟ್ ವಿಶ್ವ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನ ನಡತಿನಪಗ ಆಯಿತ ಉದಿಪನ ಮಲ್ತಿನ ಅದಗದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ ಮೊಯಿಲಿಯೆರೆನ್ ಎದ್ಕೊಂದಿನ ಪೊರ್ತು. ಮೇಯರ್ ಯುನಿಸ್‌ಬ್ರಿಟೊ, ದಾಮೋದರ ನಿಸರ್ಗ ಉಲ್ಲೆರ್.

ಮದಪ್ಪಿಯೆರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್ (ತುಳು ಮಾಲಿಕೆ)

01. ರೆವೆರೆಂಡ್ ಆಗಸ್ಟ್ ಮೇನರ್ (1995)	ಡಾ. ಪದ್ಮನಾಭ ಕೇಕುಣ್ಣಾಯ
02. ಬಾಯಾರು ಸಂಕಯ್ಯ ಭಾಗವತೆರ್ (1995)	ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣಿಂಚತ್ತಾಯ
03. ಬಡಕಬೈಲ್ ಪರಮೇಸ್ರಯ್ಯೆರ್ (1995)	ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಭಟ್
04. ಮೂವೆರ್ ತಿಂಗಳಾಯೆರ್ (1995)	ಯಜ್ಞಾವತಿ ಕೇಶವ ಕಂಗನ್
05. ಎನ್. ಎ. ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಡೇರ್ (1995)	ಅ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಪೊಳಲಿ
06. ಎಸ್. ಯು. ಪಣಿಯಾಡಿ (1996)	ಮುರಳೀಧರ ಉಪಾಧ್ಯ
07. ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜಯ್ಯ ಹೆಗ್ಡೆರ್ (1995)	ನಾಗರಾಜ ಪೂವಣಿ (ನಾವುಜಿರೆ)
08. ಎನ್.ಎಸ್. ಕಿಲ್ಲೆ (1995)	ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಂಞಣ್ಣ ರೈ
09. ದೂಮಪ್ಪ ಮಾಸ್ಟರ್ (1997)	ಕೆ. ಲೀಲಾವತಿ
10. ಮಟ್ಟಾರು ವಿಠಲ ಹೆಗ್ಡೆ (1997)	ಎಮ್. ರತ್ನಕುಮಾರ್
11. ಸತ್ಯ ಮಿತ್ರ ಬಂಗೇರ (1997)	ಡಾ. ಪೀಟರ್‌ವಿಲ್ಸನ್ ಪ್ರಭಾಕರ್
12. ವಿಶು ಕುಮಾರ್ (1997)	ಮಾಧವ ಕುಲಾಲ್
13. ನರ್ಕಳ ಮಾರಪ್ಪ ಶೆಟ್ರ್ (1997)	ಎನ್. ರಘುನಾಥ ಶೆಟ್ಟಿ
14. ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಭಟ್ರ್ (1998)	ಡಾ. ಎಂ. ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಶಿ
15. ಕೆಮ್ತೂರು ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ಶೆಟ್ರ್ (1998)	ಕ್ಯಾಥರಿನ್ ರಾಡ್ರಿಗಸ್
16. ಬಿ. ರಾಮ ಕಿರೋಡಿಯನ್ (1998)	ಮುಂಡಪ್ಪ ಬೋಳೂರು
17. ನವಯುಗದ ಹೊನ್ನಯ ಶೆಟ್ರ್ (1998)	ನರೇಂದ್ರ ರೈ ದೇರ್ಲ
18. ಕು.ಶಿ. ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ರ್ (2001)	ಡಾ. ಗಣನಾಥ ಎಕ್ಕಾರ್
19. ಅ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಪೊಳಲಿ (2002)	ಎನ್. ಪಿ. ಶೆಟ್ಟಿ
20. ಕಲಾ ತಪಸ್ವಿ ಕೆ.ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್ (2002)	ಡಾ. ಸುನೀತಾ ಎಮ್. ಶೆಟ್ಟಿ
21. ಡಾ.ಕೋಟ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರ್ (2003)	ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್
22. ಕೆದಂಬಾಡಿ ಜತ್ತಪ್ಪ ರೈ (ದ.ಪ್ರ.) (2004)	ಡಾ. ಕೆ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ರೈ
23. ಗೀತಾಚಾರ್ಯೆ ಕೆಲಿಂಜ ಸೀತಾರಾಮ ಆಳ್ವೆರ್ (2008)	ವಿಜಯ ಕುಮಾರ್ ಭಂಡಾರಿ
24. ಕೆ.ಲೀಲಾವತಿ (2008)	ಮುಂಡಪ್ಪ ಬೋಳೂರು, ರೋಹಿಣಿ
25. ಸುಬ್ರಾಯ ಭಟ್ (2008)	ಜಯಂತಿ
26. ಕೆ.ಬಿ. ಭಂಡಾರಿ (2008)	ಡಾ. ವಾಮನ ನಂದಾವರ
27. ಮುಲ್ಕಿ ಸುಂದರ ರಾಮ ಶೆಟ್ರ್ (2011)	ಎನ್. ಪಿ. ಶೆಟ್ಟಿ
28. ನಂದೊಳಿಗೆ ಮುದ್ದಣೆ (2011)	ನಂದಳಿಕೆ ಬಾಲಚಂದ್ರ ರಾವ್
29. ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ (2011)	ರತ್ನಕುಮಾರ್ ಎಂ.
30. ಕಾರ್ನಾಡ್ ಸದಾಶಿವರಾಯೆರ್ (ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ)	ಮಂಜುಳಾ ಶೆಟ್ಟಿ
31. ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ (ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ)	ಮುನಿರಾಜ ರೆಂಜಾಳ

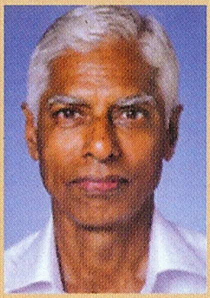

ಒವ್ವಾಂಡಲಾ ಒಂಜಿ ಮರ್ಗಿಲ್ಡ್ ತುಳುಬಾಸೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ತುಳು ಸಂಪೊತ್ತುದ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗಾದ್ ಅಕುಲೆ ಸೇವೆ ಸಂದ್‌ದಿತ್ತ್‌ಂಡ ಅಂಚಿನ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರೆನ ಬದ್ಕ್, ಸಾಧನೆಲೆನ್ ನೆಂಪುಡು ಒರಿತೊನುನವು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮೊ. ಈ ನಿಲೆಟ್ ಕರಿದ್ ಪೋಯಿನಕುಲೆನ ಪುದರ್‌ಡ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೂಕುಲೆನ್ ಬರೆಪಾದ್ 'ಮದಪ್ಪೆರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್' ಪನ್ಪಿ ಗ್ರಂತಮಾಲೆಡ್ ಬೊಳ್ಪುಗು ಕನವೊಂದುಂಡು.

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ಶೆಟ್ಟಿಬೆಟ್ಟು ರಮಾನಂದ ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಕುಡಲದ ತುಳುಕೂಟದ ಸುರುತ ಗುರಿಕಾರೆ. ಆ ಪೊರ್ತುಗು ತುಳು ಬಾಸೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗ್ ಕರ್ಜಿಮೆ ಕಬಿದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಕರ್ಜಿಮೆನ್ ತೆಲಪದ್ ಬೊಲ್ಪು ತೋಜವುನ ಕಜ್ಜೊ ಕೈಕೊನ್ಯರೆಗಾದ್ ದುಂಬು ಬತ್ತಿನ ನೆಸರ್ ಪಂಡ ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್.

ಆರ್ ಬಜೀ ತುಳು ಬಾಸೆದ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಒಟ್ಟು ಸಮಾಜೊದ ಉದ್ದಾರಗಾದ್ ಹೋರಾಟ ಮಲ್ತಿನಾರ್. ಅಪಗದ ಪೊರ್ತುಡು ಕೆಲವು ಜಾತಿದ ಜವ್ವನೆರೆಡ ಬದಿತ ಕೊದಿ ಬಾರಿ ಎಚ್ಚ್‌ದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಬದಿ ದೆತ್ತೊಂದ್ ಮದಿಮೆ ಆಪಿನವು ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ತಪ್ಪಾಂಡಲಾ ಗುಟ್ಟುಡು ಬದಿತ ವ್ಯವಾಟ್ ನಡಪವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಕಮ್ಮಿ ಬದಿ ಕೊರ್ದು ಪೊಣ್ಣನ್ ಮದಿಮೆ ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ಪಿನ ತನ್ಕುಲೆನ ಗತ್ತ್‌ಗ್ ಕುಂದುಂದು ಕೆಲವು ಅಪ್ಪೆ ಅಮ್ಮೆಲ ಎನ್ನೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಬದಿತ ಎದುರುಂತುದು ಹೋರಾಟ ಮಲ್ತಿನಾರ್ ಹೆಗ್ಡೆರ್.

ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆರೆನ ಬಗೆಟ್ ಬೂಕು ಬರೆವೊಡಂಡ ಅರೆನೊಟ್ಟಿಗೆ ತುಳುತ್ತ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್‌ಗಾದ್ ರಾತ್ರೆ ಪಗೆಲ್ ಬೆಂದಿನ ರತ್ನಕುಮಾರೆರ್ ಮಾತ್ರ ಯೋಗ್ಯೆರ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಎನ್ನೊಂದು ಆರೆಡ ಈ ಬೂಕು ಬರೆದ್ ಕೊರ್ಯೆರೆ ಕೇನೊಂಡೆ. ತುಳುಕೂಟಡ್ ಕಾರ್ಯಂತೆಯಾದ್ ಬೇಲೆ ಬೆಂದೊಂದಿಪ್ಪಿನಾರ್. ಆರ್ ಕಸುಬುಡು ಪತ್ರಕರ್ತೆ. ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಪತ್ರಿಕೆಲೆಡ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತ್‌ದೆರ್. ಇತ್ತೆಲಾ ಮಲ್ತೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಇತ್ತೆ ಆರ್ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ತುಳು ಒಕ್ಕೂಟೊದ ಕಾರ್ಯಂತೆರಾದುಲ್ಲೆರ್. ತುಳುಟ್ಟು ಕೆಲವು ಬೂಕುಲೆನ್ ಬರೆತೆರ್. ಆರ್ ಕವಿಯಾದ್ ರಕುಮನ ಪದೊಕುಲು, ರತ್ನನ ಕರ್ಮ ಇಂಚಿನ ಕಬಿತೆದ ಕೋಪಲೆನ್ ಬೊಲ್ಪುಗು ಕನತ್‌ದೆರ್. ಮಟ್ಟಾರು ವಿಠಲ ಹೆಗ್ಡೆರೆನ ಬಗೆಟ್ ಬೂಕು ಬರೆತೆರ್.

ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್

(ಗುರ್ಕಾರ್ರೆ ಪಾತೆರೊದ ತಿರ್ಲ್)